

HEIKI VILEP

SAATUSE MANGUD

Toimetased: Enor Niinemägi,
Piret Bristol ja Evelyn Pukspuu
Kujundas ja küljendas Heiki Vilep
Kirjastas A-Disain OÜ
Trükkis OÜ Greif

Kõik õigused kaitstud © Heiki Vilep
www.vilep.com, vilep@vilep.com

ISBN: 978-9949-9032-1-4

Erilised tänud:

Tartu Kultuurkapital, Ott Kilusk, Auli Vilep,
Piret Bristol, Jaanika Pael jpt, kes lugesid
käsikirja, arvustasid ja andsid head nõu

Esimene peatükk

Kuni surm meid lahutab

Minu nimi on Jan Raag. Olen veebidisainer. Kujundan kodulehekülgi. Olen inimene, kes aitab teistel inimestel end internetis paremini eksponeerida ja kliente kaunimalt pügada.

Ma valmistan üha juurde internetis ilmuvaid salakavalaid kutsuvate piltidega kastikesi, kuhu paljud heas usus oma raha poetavad. Need kastikesed on teadagi põhjatud ja kaovad teatud aja tagant eestriist, et siis veelgi toretsevamana uue välimuse ja uue nimega välja ilmuda.

Neid kastikesi valmistan ma omakorda ühes kastikeses – suure tarkvarafirma ühe harubüroo avara saali väikeses tööboksis.

Ülaltvaates näeb büroo välja nagu mesilastaru. Istun selle taru ühes üsna äärmises vaheseintega eraldatud karbis ja olen suure masinavärgi väike hammasratas.

Tihti tundub, et kogu mu elu on piiratud raamidega. Igal pool raamid ja kastikesed. Palju kastikesi, mis käivad üksteise sisse. Suuremates järjest väiksemad. Kõige väiksemas peaks olema kingitus, aga ei ole.

Eile sai mu naine surma. Jäi bussi alla. Olen seda siiani alateadlikult alla suruda püüdnud, aga kõik on muutumas. Ma pole enam see, kes olin. Ma ei mõtle enam nii, nagu mõtlesin enne juhtunut. Minu sisemaailm on segi pööratud.

Ärkasin kodus arvuti ees. Vasak käsi oli surnud. Tõstsin sellelt valutava pea ja kuulatasin. Välisuks avanes ja sul-

gus tuttava kriuksuga. Vaatasin kella – viis hommikul. Koridorist kostis nurkavisatavate kingade kolksatusi. Toauksele ilmus mu purupurjus naine Eve, käekott sangapidi nimetissõrme otsas rippumas.

Eve vaatas mulle silmi kissitades otsa, raputas pead ja suundus korraks laualt tuge otsides voodi poole.

„Tere, Jan!“

Poetanud koti öökapile, viskus ta voodisse selili ja pomises midagi segast. Minuti pärast norises ta juba magada. Võtsin tal ettevaatlikult pusa seljast ja märkasin, et rinnahoidjat ei ole. Seelikuni jõudes leidsin, et aluspüksid olid tagurpidi jalas. Sukkpüksid ja rinnahoidja leidsin käekotist.

See polnud Eve moodi. Eve oli hea, tark, ilus ja truu. Eve oli maailma parim naine.

Raputasin teda õlast:

„Eve! Kuule, Eve!“ Naine maigutas suud ja pööras end külili.

„Ma tahan magada! Juua tahaks ka!“

Raputasin tugevamini.

„Eve, kas sa petsid mind?“

Nüüd ajas Eve end küünarnuki najale ja vaatas minust mööda:

„Ja kui petsingi? Mis siis? Mida sa teeksid? Lähetsid armukadedusest lõhki?“

Tõusin, läksin kööki ja panin suitsu ette.

„Kas ma saan juua või ei saa?“ nõudis Eve. „Või ma ei saagi enam siin majas juua?“

„Mine joo seal, kust sa tulid!“ vastasin automaatselt. „Ja vii oma kodinad ka sinna!“

Veidi aega valitses vaikus. Peagi oli kuulda, kuidas Eve end voodist püsti ajas ja baarikapi kallal kolistas.

„Lähengi!“ tuli lõpuks vastus. Naine toppis seeliku ja pusa uuesti selga, haaras käekoti ja kadus koridori.

„Kas sa mind tagasi ei hoiagi?“ hõikas ta kööki. „Või sa ei tahagi mind enam?“

Tõusin ja astusin koridori. Avasin välisukse, võtsin Evel käsivarrest kinni ja viskasin ta toorelt välja.

„... kuni surm meid lahutab,“ mõtlesin endamisi ja keerasin ukse lukku. Istusin tagasi köögilaua taha ja vaatasin aknast välja. Nägin varajast kollast liinibussi ja kuulsin alt maja välisukse kolksatust. Algul ma neid kahte – bussi ja kolksatust – ei seostanud. Ent siis lisandusid pidurite krigin, tuhm mütsatus, summutatud karjatus ja hetkeline vaikus. Kohutav, maailma servani ulatuv, halbadeist aimdustest koosnev kurjakuulutatav vaikus. Vaid hetkeks.

Välja joostes võtsin seitse trepiastet korruga. Õnnetuspaigal lükkasin eemale inimesi, kes olid toimunu uudistamiseks bussist väljunud.

Seal ta lebas – juuksed ja käed laiaili, pea ebaloomulikult kuklasse painutatud. Vaatasin tema avatud ehmunud elututesse silmadesse ja siis üles inimeste poole.

„Ma helistasin juba kiirabisse,“ raporteeris närviline brünett, „kohe jõuab!“

Eve oli ilmselgelt surnud. Tume loik tema pea ümber laienes järjest ja käsivarres, mille olin pihku haaranud – samas käsivarres, millest olin haaranud teda välja visates – ei tuksunud ükski soon.

„Kas te tunnete teda?“ küsis keegi. Ma ei suutnud sõnagi üle huulte pigistada. Olin šokis. Läbi udu mäletan siniseid vilkuvaid tulesid, punast vormirietust, sõitu arstirohtude järgi lõhnavas autos. Kõik toimus kuidagi liiga kiiresti ja justkui kellegi teisega.

Alles siis, kui ma ükskord, kiirabi ja politsei kadali-pu läbinuna, kodus köögilaua taga istusin, hakkas reaalsus kohale jõudma.

Tuimalt, nagu robot, läksin baarikapi juurde, võtsin sealt liitrise viinapudeli ja keerasin korgi pealt. Naasin sellega köögilaua taha ja valasin esimese ettejuhtuva kruusi ääreni täis. Siis teise. Siis kolmanda.

Läbisegi vaheldusid mälopildid meie kohtumisest tudengite ühiselamus, meeletud armuööd, pulmad. Mee-nus, kuidas seisime kätest kinni vihma käes ja vaatasime terve igaviku tõtt. Vaatasime nii kaua, et sulasime lõpuks ühte. Autosõidud sõpradega, poes kardinat valimine, ja-lutuskäigud öises linnas, tulede virvarr...

Ärgates lõhkus pea kohutavalt. Ajataju oli kadu-nud ja väljas pime. Tühja viinapudeli otsa komistades tõt-tasin magamistuppa. Voodi oli tühi. See kõik oligi päriselt toimunud! Läksin tagasi kööki, jõin ahnete sõõmudega külma vett. Mu pilk jäi pidama paberilehel köögilaual. Olin sellele purjus peaga kritseldanud vaevu arusaadavad read:

Saatus, kui sa olemas oled, pööra aeg tagasi ja aseta kõik oma endisele kohale! Palun! Ma annan Evele andeks! Ausõna! Kõik annan andeks!

Teine peatükk

Seitsekümmend kaks boksi

Tuhatoosis konide seas lebas pooleks murtud pastakas ja põrandal vedeles mitu paberinutsakut. Harutasin need lahti ja leidsin kõigilt umbes sama sõnumi.

Ühes kirjas nõudsin endale karistust, teises olin lubanud end Eve tagasitoomise eest ohverdada ja kolmandas olin nõus ükskõik millega.

Jõin veel paar kruusitait külma vett ja otsisin puhvetkapist ümbriku. Silusin kirjad käeseljaga enam-vähem ühtlaseks ja toppisin ümbrikusse. Aadressiks kirjutasin „SAATUSELE“. Tõmbasin dressipluusi selga ja väljusin.

Astusin avariikohale pilku heitmata lähimasse bussipeatusse. Kohe peatuse kõrval plangu küljes rippus postkast. Poetasin ümbriku hetkegi kõhklemata postkasti. Kordagi ei tulnud pähe, et teen midagi kummalist või naeruväärset.

Kodu poole tagasi kõmpides püüdsin mõtteid koguda. Hommikul pidin minema tööle: umbsesse büroosse, väiksesse boksi, arvuti taha.

Mõte tööleminekust ei olnud vastuvõetav.

Istusin taas kööki laua taha ja valasin sedapuhku ainult pool klaasi viina. Akna taga möödus kollane liinibuss. Võpatasin millegi peale. Mis see oli? Tajusin, et miski mu ümber muutub. Mis muutub? Käisin korteri läbi, vaatasin isegi kempsu. Kõik oli nagu vanasti. Ainult Evet ei olnud. Jõin klaasi ainsa sõõmuga tühjaks, panin pea kätele ja tõinasin. Ohjeldamatult, kaua.

Ma armastasin Evet. Olin nõus kõigea, mis räägiti – et abielus on igal inimesel õigus ka veel isiklikule elule, et keegi ei ole kellegi omand jne jne... Kõik taandus tegelikult lihtsa küsimuseni – kas tahad seda inimest või ei taha. Kui ikka väga tahad, siis kaovad ka igasugused kunstküsimused abielu – isiklik elu ja kes-kelle-oma-on-või-ei-ole-ja-kui-palju-täpselt...

Kui armastus lahtub, muutuvad pseudoküsimused taas aktuaalseteks. Vähe sellest: käiakse kohut, klatšitakse sõbrannade-sõpradega, tehakse lausa telesaateid ja kirjutatakse uurimusi. Mida vähem armastust, seda pikemad uurimused ja väitlused; rohkem tugipunkte, turvamaju, soolise võrdõiguslikkuse komisjone. Lõpuks lämmatab viimsegi hõõguva tundesõe ilmeksimatult ühiskondlik arvamus, mis on sama kollane kui valdav osa ajakirjandusest.

Aga mina armastasin Evet. Ma tahtsin teda.

Vastu nähtamatut müüri pekslevate tunnete ja valutava peaga sõitsin tööle. Astusin välisuksest sisse, tervitasin infoletis istuvat mulle alati naeratavat vanadaami ja sisenesin lifti, mis viis mind üheteistkümnendale korrusele, büroo ukse taha.

Mesilastaru elas oma igapäevast elu. Karpides toodeti karpe. Naaberboksis istus programmeerija Rein, kes vahtis unistavalt lakke.

„Tormiline nädalavahetus?“ küsis ta mu loppis ilme üle irvitades. Lõin käega ja istusin oma kohale. Kas siis Rein ei teagi veel? Uudistes nagunii pasundati juba. Imelik.

Lülitasin arvuti sisse ja püüdsin keskenduda. Ei, täna minust töölooma küll polnud. Tõusin, et valada ukse

kõrval väiksel lauakesel seisvast kannust tassike kohvi.

Jah, miski oli muutunud. Või muutumas. Büroo lagi tundus kuidagi kõrgem ja büroo ise olnuks nagu suuremaks veninud. Ma ei olnud kunagi teadnud täpset bokside arvu, aga umbkaudu pidi neid olema neliküm-mend või nelikümmend neli, kuna nad asetsesid paari-kaupa kahel pool vahekäiku. Lasin pilgul üle saali käia ja kiire arvutus andis tulemuseks kuuskümmend neli. Nii palju kindlasti enne ei olnud!

Astusin, kohvitass peos, oma laua juurde tagasi ja surfasin sihitult internetis. Keegi ameeriklane oli välja tul-nud hüpoteesiga, et maailmal on üksteist mõõdet teada-oleva nelja asemel. Veel arvas ta, et on võimalik tekitada ussiurkeid parralleelmaailma, kui ehitada ümber päikese-süsteemi elementaarosakeste superkiirendi ja lasta osa-kestel seal meeletul kiirusel pörkuda.

Kogu see teaduslik ärplemine tundus hetkel nii mõttetuna, et lülitasin arvuti hoopis välja. Viisin tühja kohvitassi ukse kõrvale lauakesele ja tundsin, et miski on jälle muutunud. Seisin keset vahekäiku ja lugessin boksid üle. Neid oli nüüd seitsekümmend kaks. Kiirel sammul läksin Reinu juurde ja ütlesin talle poolsosinal:

„Tead, ma pean vist uttu tõmbama. On üht-teist tähtsat teha.“ Lootsin, et Rein noogutab kaastundlikult pead, aga ei.

„Noojah, eks ma siis mõtlen ülemuse tarvis midagi välja. Nagu ikka. Aga seekord sa paari õllega ei pääse!“

Libisesin märkamatuult koridori ja sealt lifti. Vanadaam infoletist vaatas mind võorastavalt, ei naerata-nud ega öelnud head aega. Mõtlesin, et olgu pealegi. See ei tähenda veel midagi. Ent seitsekümmend kaks töøboksi büroos tegid mu vägagi ärevaks. Olen ma haigeks jäänud?

Mis haigus see selline on? Ilmselt on tegu psühholoogilisest traumast tingitud häiretega.

Kesklinna poole astudes rahustasin end, korrates aeg-ajalt:

„See läheb mööda, see läheb mööda, see läheb mööda...“

Kolmas peatükk

**Ma peaksin nagu
siin elama!**

Südalinna tänavatel tungles palju rahvast ja ma tõmbusin majaseinte ligi, et inimestega vähem kokku põrgata. Miskipärast tuli vastu hõmmastavalt palju tuttavaid, kellest ükski ei kippunud teretama. Minu tervituse peale noogutati põgusalt, üksikud viisakamad naeratasid kohtlaselt. Jäin mitu korda seisma, vaatasin neile järele ja oleksin nagu tahtnud midagi hõigata. Mida? Kallis klassivend, ma olen ju see, kellega sa koos keldrites ringi kolasid, miks sa mind ei tereta? Oi, tere Urve! Sa oled minuga maganud, kuidas sa mind ära ei tunne? Mõttetu.

Kõige enam ajas hirmu nahka just see, et nemad mind ära ei tundnud. Nemad olid ju terved! Ei saanud olla, et kõigil korraga oleks samasugune psühhotrauma, mis minul. Äkki olen ma ise niivõrd muutunud?

Jõudsin keskväljakule, jäin nurga peal seisma ja ootasin. Peagi nägin lähenemas naabrimeest.

„No terekest!“ naeratasin ülevoolavalt, olles kindel, et vähemalt tema, kes ta mind alles eile nägi, tunneb mu ilmeksimatult ära. „Kuidas siis muidu kah?“

Naabrimees jäi seisma, vaatas mulle uurivalt otsa ja küsis:

„Kas oleme tuttavad? Mul on väga piinlik, aga kuidagi ei meenu...“

„Ma olen ju Jan! Naabrimees, noh!“

„Vabandage väga, aga te ajate mind kellegagi segamini. Vabandust veel kord.“ Mees nokutas peaga ja

eemaldus kõhkleva sammul. Vaatas veel korra üle öla ja pööras siis nurga taha.

Otsisin taskust telefoni ja hakkasin numbreid uurima. Eve oma oli kadunud, kõik sõprade numbrid samuti. Reinu number oli vaevu loetav.

Nüüd haaras mind juba tõeline rahutus. Jooksin bussipeatusse ja hüppasin kollase liinibussi tagauksest sisse.

Buss oli rahvast puupüsti täis. Komposteerisin, kätt pikka kasvu mehe kaenla alt läbi surudes, talongi ja pressisin end bussi tagumisse otsa akna alla seisma.

Tavaliselt mulle meeldis vaadata, kuidas sõidutee bussi alt välja voolab ja jalakäijad koos ümberkaudsete majadega kaugenevad. Kui niimoodi kaua ühte punkti vaadata, võib ette kujutada, et ei liigu mitte buss, vaid hoopis tee väljub selle alt ja majad libisevad mööda nagu konveieril.

Iga peatusega jäi reisijaid järjest vähemaks ja varsti hakkasid ka istekohad vabanema.

Valisin välja rahuliku olemisega vanema meeste-rahva ja sättisin end tema kõrvale. Ma ei jõudnud ära oodata, millal minu peatus tuleb ja hakkasin ajaviiteks peast arvutama, et raskeid mõtteid Evest ja juhtunust eemale peletada.

Korraga pöördus vanamees uurival pilgul minu poole:

„Töölt?“

„Töölt,“ vastasin väsinult.

„Ammu?“

„Oma kümme aastat tuleb ära.“

„Tülpinud?“ pigem kinnitas, kui küsis kõrvalistuja.

„Seda ka.“ Ma ei hakanud talle seletama, et mu

töökoht kasvab, naine sai surma ja... Hea oli võhivõõraga lihtsalt mõni sõna vahetada, et aeg kiiremini läheks.

„Aeg-ajalt peab kõike muutma,“ ütles mees ootamatult.

„Kõike?“ lootsin täpsustamist.

„Kõik muutub ükskord nagunii. Siis kui sa enam ei jõua. Ja võib-olla vales suunas. Parem on ise muuta. Õigel ajal ja õiges suunas.“

Mehe jutt oli liialt hämar ja üldistav, et sellega paugupealt nõustuda. Mul oli kümme aastat päevast päeva olnud naine, töö ja kodu. Kokkuvõttes oli see ju olnud õnn! Vähemalt oleks pidanud olema. Pealegi oli suurim võimalik muutus juba toimunud – Eve oli surnud.

„Selle üle peab mõtlema,“ vaatasin mehele otsa ja märkasin tolle silmis tavatult tarka ja kõiketeadvat, samas metsikut ja ükskõikset pilku. Just nagu oleks ta elu käest peksa saanud ja samas selle üle naernud.

„Võib-olla ongi juba hilja,“ poetas vana mokaotsast ja tõusis, et taaruda bussi tagaakna juurde. Ka mina tõusin, sest järgmises peatuses pidin väljuma.

„Näe!“ osutas mees peaga akna suunas. „Sa vaata, kui kiiresti kõik möödub!“

Buss peatus, hüppasin eelviimaselt astmelt üle rentsli, vaatasin korra üle õla tagasi ja nägin vanamehe muigvel nägu.

„Poo ennast üles!“ nähvasin endamisi, tõstsin nägu tibutava vihma eest varjates jopekrae ninaotsani ja hakkasin tühja kodu poole astuma. Müüri 13-8 oli ilus aadress. Mulle igatahes meeldis.

Kuuskümmend üks sammu väravani, kaksteist tagaukseni, neliteist trepiastet ja viimased viis sammu korteriukseni. Edasi külm vaikus ja magamiseks ebamugav

diivan. Magamistoa ukse olin tugitooliga barrikadeerinud. Telekat ja arvutit ma pärast juhtunut puutunud ei olnud.

Kohmitsesin luku kallal ega suutnud seda kuidagi avada. Võti lihtsalt ei keeranud.

„Kes seal on?“ kostis korraga seest täiesti võõras mehehäääl.

„Mi-mina olen! Jan muidugi,“ kogelesin. Oli kuulda vaikset jutupominat ja mõne hetke pärast uks avanes. Mu ees seisis dressipükstes keskealine matsakas ja karvase rinnaga mehemürakas.

„Millega saan teid aidata?“

„Ma... ma peaksin nagu siin elama!“ kogelesin.

„Huvitav küll,“ sügas mees oma karvast kõhtu, „kus kuradi kohas siis mina viimased kümme aastat elanud olen? Teie pool või?“ Mees lasi uurival pilgul minust üle käia ja oletas ilmselt, et olen narkomaan.

Püüdsin üle mehe öla ukse vahelt sisse piiluda ja tõepoolest – tapeet oli teine, mööbel oli teine ja lõhnadki, mis koridori tungisid, olid hoopis teised. Meil Evega igatahes kasse ei olnud.

Neljas peatükk

Võõrad kardinad

„**A**ndke andeks, ma siis vist ikka eksisin! Veel kord, palun vabandust!“ Taganesin midagi mõistmata trepini ja kuulsin selja taga öeldavat:

„Võtke heaks!“

Astusin trepist alla ja libistasin aeglaselt käega üle tuttava käsipuu.

„No on ju sama trepp!“

Alla jõudnud, jäin keset õue seisma. Vaadanud ükshaaval üle kõik puukuurid, alumiste naabrite aknad, luitunud palgist pika pingi aia ääres ja minu enda kätega vana kase külge kinnitatud pesakasti, pidin kinnitama:

„Täpselt! Kõik on sama! See on minu maja!“

Igaks juhuks läksin väravast välja ja vaatasin hoonet eestpoolt üle.

„Siiski, kardinad meie akende ees on võõrad...“

Üle tee lähenes esimese korruse naaber – kena mutike, kes igal võimalusel suhelda püüdis, mis siis, et ma alati midagi ettekäändeks tuues tal käest lipsasin.

„Tere, tädi Anna!“

„Tere jah!“ vastas tädi Anna võõrastavalt ja seiras mind möödudes altkulmu. Ta sisenes õue, sulges värava ja kadus rutuga majanurga taha.

Tohoh! Kas ma olen tänase päevaga ajas kümme aastat edasi liikunud? Või sattunud hoopis mõnda teise dimensiooni?

Mulle meenusid ussiurked, mis eri dimensioone ühendavad. Mis siis, kui olenki parrallelmaailmas? Palju

see nüüd asja selgemaks teeks, aga vähemalt esialgu oleks olukorrale mingigi põhjendus.

Astusin kiiruga üle tänava, istusin kõnnitee servale ja hakkasin käsipõsakil uurima oma endist kodu ja selle ümbrust.

Mis kuradi jama see on? Ma ju ei maga?

Näpistasin käsivart, raputasin pead ja lõin lõpuks lahtise käega vastu põski. Võõrad kardinad olid ja jäid akende ette. Korraks vaid näis, et keegi piilus nende vahelt. Mis seal ikka, las piiluvad! Et neil põnev ja lõbus oleks!

Võtsin uuesti taskust telefoni. Millelegi mõtlemata valisin Eve numbri – peast. Kui end sellelt tabasin, tahtsin valiku tühistada. Miskipärast aga lasksin siiski kutsuda. Miski ütles minu sees, et kui juba selline segadus on, siis võib kõik täiesti sassis olla.

„Halloo?“ oleks justkui kusagilt hästi-hästi kaugelt kostnud nõrk hääl. Mul jäi hing kinni.

„Eve? Mis jama see olgu?“ karjusin torusse. „Sa oled elus?“ Vastuseks kostis vaid raginaid ja sahinaid. Seadsin aparaadi hääletugevuse maksimumile ja kuulasin pingsalt, sulgedes käega teise kõrva. Kas mulle tundus või oli see juba kujutluse vili, aga oleksin justkui läbi müra kuulnud kaugelt ohjeldamatut nuttu ja ahastamist:

„Anna mulle andeks, Jan! Palun anna andeks! Seda ei juhtu enam kunagi, mitte kunagi! Kuuled? Ma armastan sind kõige rohkem maailmas ja ei saa ilma sinuta elada! Usu mind, palun! Esimest ja viimast korda elus...“

„Kus sa oled, Eve?“ jõudsin veel karjuda ja siis kõne katkes.

Ma ei suutnud enam kainelt mõelda. Midagi suurt oli täiesti nihkes. Nutmine ja andekspalumine ei olnud

Eve moodi.

Olin ma kuulnud reaalsuse viimset järelehüüet? Võis selles olla mingi sõnum või vihje tagasi oma ellu pääsemiseks? Sest kui see oli Eve, siis ei olnud ta ju surnud! Äkki on mul kuulumishallutsinatsioonid?

Istusin kõnniteeserval ja vahtisin vööraid kardinaid. Korraga ärkasin just nagu unest ja valisin järgmise numbri.

„Tšau, ema!“

„Tere, Jan-poiss!“

„Ema, ütle, kus ma elan?“

„Nalja teed või? Kui sa joodik oleksid, saaksin aru, aga...“ Ema viivitas veidi ja justkui taipas:

„Läksite tülli? Noojah. Lasid jalga? Ma olen alati öelnud...“

„Ema,“ katkestasin jutuvada, „ütle mulle mu aadress, palun!“

„Kummeli tee 24-6,“ tuli vurinal. Siis aga lisas ta veidi solvunult:

„Mul ei ole veel skleroosi, kallid poeg. Ja kui see nüüd nali oli, siis on sul viimasel ajal küll veidrad naljad!“

„Ära solvu, ema! Nali oli tõesti ebaõnnestunud! Võtsime sõpradega siin ühe õlle ja... Okei, pean nüüd mine-ma. Eks ma astun läbi, kui aega saan. Tervita papsi! Tšau!“

„Mida?!“ kostis ärev hääl teises otsas, aga ma olin jõudnud juba telefoni kinni vajutada.

Millest selline reaktsioon, mõtlesin.

Viimase kahe aasta jooksul olin küll hakanud pisut rohkem napsi võtma ja eks neid väiksemaid ja suuremaid tülisid olnud ennegi, aga kodust jalga polnud ma veel lasknud. Eks me mõnikord mossitasime vastastikku, aga

siis ostsin Evele kimbu lilli või mõne vidina...

Huvitav, kuidas sai võõras pere ennast ühe päevaga minu juures nii kenasti sisse seada, et jõudis remondigi ära teha ja kassil lasta korteri täis sirtsutada? Kümme aastat?! See karvane paksmagu ütles, et tema on seal elanud viimased kümme aastat!

Viies peatükk

Kummeli tee

Valisin uuesti Eve numbri. „Number ei ole kasutusel,“ vastas külm ja rahulik naishääl kolmes keeles.

„Ei ole võimalik. Ma ei suuda seda uskuda!“ kasutasin seebikate väljendeid.

Valinud veel viis korda Eve numbrit, loobusin lõpuks. Viskasin viimase pilgu võõrastele kardinatele, tõusin, kloppisin püksitagumiku puhtaks ja seadsin samumud bussipeatusse.

Bussi oodates jalutasin alateadlikult veel kord oma endise maja nurgani ja tagasi. Kardinad jäidki võõrasteks.

Ah et mina elan hoopis linna teises otsas? Kummeli 24-6? Kui ma hulluks olen läinud, siis on küll lood täbarad. Mõtlemine näib ju enam-vähem korras olevat ja mälul pole ka justkui midagi häda... Pisiasi ainult – unustasin ära oma elukoha. Tuleb ette? Ei tule, kas tead!

Tuju läks veidi paremaks, kui kujutlesin, et Eve kuulab pealt minu sellist tavatut kahekõnet iseendaga. Olgu kuidas oli, aga päris ära pööranud ma ju ikka ei olnud. Samas, nägin ju ise Evet surnuna maas! Hoidsin tema elutut kätt ja kiirabigi tuvastas surma! Nüüd jälle see müstika telefoniga... Mis toimub?

Buss oli peaaegu tühi. Ainult tagumises otsas istus üksik vanem mees, kes oleks justkui kaugenevate majadega hõvasti jätnud.

„See on ju minu targutaja!“ tundsin äti ära ja taa-

rusin meremehekõnnakuga läbi tühja vahekäigu.

Vanamehe ilme oli nukker ja igavikuline. Ta võttis peast oma võidunud kaabu ja mudis volti selle keskel. Siis pani kaabu uuesti pähe, ohkas ja suunas pilgu taas igavikku.

„Tere jälle!“ alustasin sedapuhku ise juttu. „Muutuski, näe!“

„Misasi?“ tegi mees võltsmõistmatu näo.

„Kõik muutus! Korrage!“

„Kuda nii?“

„Kuda, kuda... Jõle kähku ja jumala vaikselt.“

„Nagu kõige suuremad asjad või?“ küsis vanamees.

„Suuremad?“ ei saanud ma pihta. „Mismoodi?“

„Kähku ja vaikselt, muidugi,“ jätkas mees.

Mind häiris vanakese mõistukõne ja ma küsisin otse:

„Olete mõni sule sappa saanud elukunstnik või?“

Vanamees ei solvunud. Ta vaatas edasi kaugenevaid maju ja sõnas rahulikult:

„Ma esindan lõhet inimliku igatsuse ja maailma julma vaikimise vahel.“

„Mis mõttega te mulle seda jama ajate?“ ärritusin.

„Ängistusest ja rahutusest, kallis laps. Inimese mõte on eelkõige tema igatsus.“

Ma ei viitsinud isegi vastata. Vahtisin samuti kaugusesse kokkujooksvat majaderida ja küsisin nagu lepitust otsides:

„Te siis teate mu mälukaotusest?“

Vanamees võttis jälle kaabu peast, mudis voldi sirgu, ja pani siis pähe tagasi.

„See ei ole mälukaotus,“ lausus ta lühidalt ja osutas kaugenevatele majadele. Jupp aega vaikinud, pidas ta

siiski vajalikuks jätkata:

„See on nägemine ja pimestatus korraga. Sa justkui tead ja tunned, milline kaos sind ees ootab, aga ei suuda andestada. Sa armastad iseennast nii väga, et näed olematuid asju.“

Vaatasin vanameest silmanurgast ja olin veendunud, et midagi konkreetset, mõistlikku ja arusaadavat mul temalt loota ei ole.

„See üksluine kaugenemine võiks kunagi lõppeda,“ osutasin tagaaknale, et teemat vahetada.

„Järgmises peatuses,“ vastas vana ja tõusis, et taas akna juurde kakerdada. „Eialgu.“

„Ühes sinu peatustest,“ lisas ta pead pööramata.

Tummana astusin bussist välja ja lugesin majanurgale kinnitatud tumepruunilt tahvlikeselt:

„Kummeli tee“.

Iseenesest kõverdusid huuled hapuks muigeks. Surusin käed sügavale taskutesse ja vaatasin bussile järele. See suur kollane sõiduriist tundus olevat viimaseks sidemeks reaalsusega.

„Nooo teate, poisid!“ nautisin „o“ tähe pikka venitamist. „Nalja saab!“

Kusagil sügaval hõljus õhkörn lootus, et Eve võib elus olla ja kõik toimunu on luul või deliirium. Paljud mis – räägitakse ju juhtumitest, kus mehel katus alles kolm kuud pärast joomist ära sõidab. Hiljem tuleb kenasti tagasi. Võib-olla nägin kõike unes? Võib-olla näen praegugi und? Tegin uuesti katset näpistamise ja põselaksuga. Ei, ma ei maganud.

Majanumbreid loendades jõudsin lõpuks kahekümne neljandani ja astusin ärevusega kahekordse hallikassinise puumaja välisuksest sisse. Ninna löi rõve mäda-

muna hais. Ilmselt oli siin probleeme kanalisatsiooniga.

Miskipärast kergitasin korter kuuele kuuluva postkasti kaant, kontrollides, kas seal pole midagi sees.

Küll inimene harjub kõigega ikka ruttu, pidin nentima. Siin on mu postkast, näe! Siin on mu kodu! Hommikul üks, õhtul teine.

Mõtet naiseni arendades jõudsin kuuenda korteri ukse taha.

Kuues peatükk

Tumepruunid silmad värvusid mustaks

Naine? Minu? Eve? Siin? Istusin korraks ülemisele trepiastmele maha ja arutlesin. Kümme aastat ei saanud ma märkamatuks ei tea kus ära olla. See paks karvane mees minu korterist ajas pada. Aga kui siiski? Siin ei tea ju enam midagi. Siis peaks Eve olema nelikümmend?

Mul hakkas korraga kõhe. Haaranud kahe käega näost, katsusin läbi kõik kortsud, kulmud, kõrvad, suu ja uurisin pikalt oma käsi. Tõttasin kiiruga välisukse, sealt üle tee asuva poekese vaateaknani ja surusin näo peaaegu vastu klaasi. Tõdesin kergendusega, et mina ise ei olnud küll vanemaks jäänud. Vähemalt märgatavalt mitte.

Jõudsin tagasi korter kuue ukse taha ja jäin kuulatama. Toas mängis televiisor ja köögis kolistas keegi vaikselt nõudega.

Kurat, kõht on tühi! Keskoht tuletas ennast pika korinaga meelde ja ma tõstsin otsustavalt käe kellanupu juurde.

„Jan, kallis!“ langes mulle kaela täiesti võõras, umbes kolmekümneaastane blondiin.

„Kuhu sa ometi täna nii kauaks jäid? Koolist helistati, et õpetaja Raag unustas 6.b lastevanemate koosoleku ära. See toimub nüüd nädala pärast. Pole hullu! Sul oli tõepoolest viimastel päevadel palju rabelemist... Võta siis lahti ja tule sööma! Ma hoidsin kana kenasti soojas. Signe läks naabri-Merikesega kinno.“

Ma ei jõudnud suudki lahti teha, kui mul jope seljast võeti ja sussid jalga topiti. See oli juba liig! Täiesti võõras naine! Tuttavad ei tunne ära ja võõrad langevad kaela! Äratundmine oli tagurpidi tööle hakanud?

Einoh, mõtlesin, ega sellisel kohtlemisel muidugi viga ole, aga mis kuradi koolist ta räägib ja kes on Signe?

„Su ema helistas ja ütles, et ajasid läbi telefoni veidrat juttu. Olevat isegi kadunud isa tervitanud. Mul on tunne, et peaksid nädalavahetusel lihtsalt lebama ja puhkama. Või oled sa joonud?“

Blondiin tuli mulle nina alla ja nuusutas.

„Hinga!“

Tõmbusin ootamatusest eemale ja puhusin talle otse näkku, nii et ta juuksed liikusid.

„Kõht on jube tühi!“ laususin võimalikult loomulikult, kui ta oli mu rahule jätnud.

„Tule, kallid, ma söödan sul kõhukese täis!“

Huvitav, mis ta nimi võiks olla, arutlesin. Mis aine õpetaja ma olen ja millal isa ära jõudis surra? Seda kõike oli ühe päeva kohta paljuvõitu. Tundsin, et tahan ainult magada. Magada ja ärgata kodus, Eve kõrval.

„Kuidas sul muidu täna läks? Kas see võrukael Tiit ka midagi kokku keeras?“

„Tead, ma olen nii väsinud...“ vastasin loiult.

„Hea küll, hea küll! Ma ei päri rohkem! Homme pean kindlasti arsti juures ära käima. Neliteist nädalat saab täis.“

Ah soo? Vaatasin väsinud silmadega vakstu ruudulist mustrit.

„Mm!“ püüdsin kuidagi reageerida.

Mu nii-öelda naisel on siis nii-öelda teine laps tulemas ja mina olen nüüd kooliõpetaja, kes unustab ära

lastevanemate koosolekuid, selle, kas isa on elus või mitte, ning lõppude lõpuks astub töö käigus jumala vabalt ühest elust teise, teadmata sealjuures sellest teisest mitte mõhkugi.

Hakkasin oletama. See siin olen mina ise ja kõik muu on samuti päris. Olen lihtsalt üle töötanud ja tahan alateadvuses pageda teise ellu, huvitavama ameti peale ja üldse... Sisendus on olnud niivõrd tugev, et see teine elu tundub nüüd tegelikkusena ja tegelik väljamõeldisena. Raske lugu. Siiski, mõni minut tagasi ei mäletanud ma isegi oma praeguse naise tegu ega nägu, rääkimata nimest. Midagi oleks võinud ju ikkagi kahe elu vahel pisutki põimuda!

„Tead,“ püüdsin ääri-veeri juttu alustada, „mul on tunne, et seekord vajan ma veidi ravi. Mul pole vist kupli all kõik päris paigas. Asjad kipuvad meelest minema ja...“

„Issand,“ tuli nutuvõru naise suu ümber, „kusagil sisimas ma kartsin, et see ükskord juhtub! Mu süda aimas! Juba tookord, kui sa jõe ääres poole hommikuni edasi-tagasi jalutasid ja koduteed ei leidnud. Juba tookord ütlesid arstid, et sellise suure töökoormuse juures võivad häired korduda. Oh, issand! Nüüd on see siis käes! Tule pealegi ära sealt koolist! Küll me midagi välja mõtleme! Kallikene! Oh, issand, issand!“ Naine istus toolile minu vastas ja võttis mu käe pihku.

„Sa teed kõike liiga põhjalikult – pingutad üle.“

Jube tüütu, mõtlesin ja toppisin viimase kartuli vägisi sisse. Tegin ettepaneku:

„Hommik olevat õhtust targem. Läheks täna rahulikult magama ja homme on võib-olla kõik jälle omal kohal!“

„Hea küll! Kuidas soovid! Tahad ehk unerohtu?“

„Ei mingit rohtu!” olin kategooriline. „Mis su nimi on?”

Naise tumepruunid silmad värvusid mustaks ja suu vajus paokile. Ta neelatas suhu valgunud sülje alla, köhatas hääle puhtaks ja vaatas mulle tõsiselt otsa:

„Agnes, Agnes Raag. Neiupõlvenimi Kasemets.”

„Ahah,” ei osanud ma muud kosta, „väga meeldiv!”
Läksin otsejoones esimesse ruumi ja sattusin sahvrisse.

Seitsmes peatükk

Õhuke klaviatuur

„Kus meil magamistuba on?” püüdsin võimalikult rahulikult üle öla küsida. Agnes Raag, neiu põlvenimega Kasemets, tihkus juba nutta ja ma otsustasin ise oma abieluvoodi üles otsida. Vaadanud elutoas ringi ja kiitnud mõttes heaks raamatute valiku riiulis, pehme mööbli vastupidava riide ja teleri asukoha akna suhtes, avasin ühe kahest kõrvuti asetsevast uksest.

Tavaline magamistoamööbel, volangidega beežid kardinad ja pehme tumepruun ülepõrandavaip jätsid küll hubase, aga liiga tavalise mulje. Võtsin riided seljast, loopides need põrandale laiali, ja viskusin jahedasse voodisse.

Magada, ainult magada, oli viimane mõte. Läbi une tundsin veel, kuidas soe alasti keha ennast minu vastu lusikaasendisse surus.

Hommikul kella viie paiku ärkasin košmaarse unenäo peale. Hüppasin istuli ja vaatasin ringi, mõistmata, kus ma olen. Kardinat vahelt paistis sisse tähistaevas ja kusagil undas töötav külmkapp. Tavaliselt aitas sellistel puhkudel uuesti uinumine teises asendis, aga seekord oli nähtu olnud liiga reaalne.

Unes oli mind ümbritsenud kõrge ringikujuline maakivist müür, milles oli vaid üks kitsas lõhe, kust paistis eemalduv kollane liinibuss. Bussi tagumisel aknal naeris hambutut naeru juba tuttav mõistukõne-vanamees ja lehvitas mulle kaabuga.

„Ma olen su saatus,“ lugesin ta huulilt.

„Lõhe müüris, buss, saatus,“ pomisesin, „mis kura-di sümbolid! Mingi hambutu vanamees tahab minu saatus olla? Kas ma olen siis pede ka veel?“

Heitsin pilgu ümberringi. Minu kõrval lebas blond naine, kellelt ma püsti karates teki poolenisti pealt ära olin tõmmanud. Kas nüüd äkki hakataksegi iga jumala päev uusi naisi jagama?

Ilus küll teine, aga jumala võõras! Tonksasin ettevaatlikult näpuga ta prinki tagumikku.

Siis sikutasin Agnesele teki peale ja läksin kobamisi kööki, et suitsu teha. Naine maigutas läbi une suud ja keeras külge, paljastades uuesti tagumiku.

Mul oli ülikooli ajal, mis mul enda teadmist mööda pooleli jäi, tulnud paar korda ette võõras kohas ärgata. Neil kordadel meenus pikapeale ikka, kus ma võõrustajaga tutvunud olin. Sedapuhku oli asi keerulisem.

Sulgesin köögiukse ja tegin pliidi ees suitsu. Äkki Evet ei eksisteerinudki üldse? See arsti-jutt on vist ikka päris õige. Hommepäev tuleb psühhiaatri juures ära käia – saab ehk asjasse mingit selgust. Või ei saa? Sest kui ma segi olen pööranud, ei saa ju selgust tulla. Ja muidugi töökoht veel kord korralikult üle kontrollida, mõlemad töökohad ja sõbrad-tuttavad. Äkki on siiski veel mõni, kes mu ära tunneb.

Esikus kobistati. Köögiuks avanes ja selle vahelt piilus umbes kümneaastase tüdruku padjanägu, mida kroonisid pulstis blondid juuksed ja valguse käes kissitõmbunud silmad.

„Tšau, Jan!“

„Tšau! Miks sa mind Janiks kutsud?“

„Ise sa ju rääkisid, et see on täitsa kihvt. Kui sa ei

taha, ma enam ei kutsu.”

„Ma tegin nalja! Lase aga käia!”

„Pissihäda tuli,” lisas Signe ja kadus ukse kriuksudes peldikusse. Kuulasin öövaikuskes sorinat ja mõtlesin, et tegelikult pole see päris.

Sorin lakkas ja peagi ilmus blond padjanägu ukse vahele.

„Head ööd, issi!”

Viskasin koni pliidi alla, kustutasin tule ja hiilisin seinu kobades tagasi Agnes Raagi juurde.

Mudisin mõtlikult võõrast tagumikku, mis oli väidetavalt dokumentaalselt mulle vormistatud, imestades ikka veel selle üle, kuidas üks väljamõeldud maailm võib nii reaalsena tunduda. Sügav hingamine lakkas ja läks tasapisi üle mõnumõminaks.

„Kas uks on vahepealt kinni?” küsis Agnes poolso-sinal ja keeras end selili.

„Just panin. Käisin köögis suitsu tegemas ja panin enda järel kõik ukсед kinni. Sahvri oma juba oli.”

„Tule siia, mu nupuke!”

Surusin nina ta šampoonilõhnalistesse juustesse ja tundsin ta käsi enda seljal. Agnese nahk oli pehme ja sametine. Naise oigamine häiris mind pisut. Eve oli alati hääletult armatsenud.

„Sellist meil ei tööta,” öeldi resoluutselt ja pandi toru har-gile. Veider hämarolek hinges asendus taas üha kasvava rahunusega, tappes viimasegi lootuse ja tehes seda julma järjekindlusega.

Signe oli kooli läinud, Agnes ilmselt tööle, ja ma olin üksinda kodus. Astusin voodi ees lebanud sussidesse, võtsin toolilt enesestmõistetavalt hommikumantli

ja otsustasin teha korteris väikese ringkäigu.

Esimene asi, mis mu tähelepanu köitis, oli tool teleri ees. See siis polegi teler? Hoopis arvuti? Või mõlemad koos? Lähemal vaatlemisel selgus, et ühtegi nuppu sellel poolläbipaistval õhukesel riistapuul pole. Puudutasin ekraani ja sellele ilmus terve rida ikoone. Ahhaa, selge! Kallutasin telekas-arvutit ette ja taha, et näha, mis selle küljes veel on. Ühtegi USB-sisendit ega muud auku ei paistnud, isegi volujuhet mitte. Küll aga libises tema seest kolksatusega välja õhuke klaviatuur.

Kaheksas peatükk

Hull mis hull

Näppisin erinevaid ikoone, enne kui leidsin üles tundmatu brauseri. See kõik oli minu jaoks midagi uut. Superhea lahutusega ja üliergas pilt, hetkeline lehekülgede mahalugemine ja perfektne tõlge.

Kõlarid olid mööda tuba laiali ja ruumiline heli parima kvaliteediga... Olin sõnatu. Ka minu nii-öelda eelmises ehk Eve-elus oli kõik see teostatav, aga see siin paistis olevat lihtnimese tarbeese, mitte kallitest komponentidest kokkuklopsitud elektrooniline kombain.

Jaa, aeg oli edasi läinud. Huvitav, et ma ise vanem välja ei paistnud. Läksin veel kord, nüüd juba päevavalges, peegli ette ja vaatasin end põhjalikult üle. Ma ei olnud kindlasti mitte vanem.

Kui korterile sai ring peale tehtud, panin kiirustades riidesse ja sulgesin enda järel ukse. Päevavalges tundus maailm pisut sõbralikum. Tõttasin trepist alla, võttes kolm astet korraga.

Tänavale jõudes hakkasin tahtmatult otsima pilguga kollast bussi ja peatusse vantsides pöörasin iga teekäänaku tagant välja vurava auto suunas pead. Kollast bussi ei tulnud.

Varsti seisisin peatuses ja toksisin jalaga kivikesi, lugedes vastasmaja seinalt silti „KUMMELI TEE“. Muigasid taas endamisi. Paremat nime annab välja mõelda...

Sellise tänava olemasolust ei teadnud ma seni muud, kui et see asus kusagil äärelinnas, kuhu mul eilse ni lihtsalt asja polnud.

„Vabandage,“ küsisin mööduvalt pulstis juustega punapäiselt tütarlapselt, „kuspool kesklinn võiks olla?“

Tütarlaps möödus minust kaarega ja näidates käega suure aknaga poekese suunas, vastas ebalevalt:

„Sealpool.“

Ma ei tahtnud enam oodata ja otsustasin jalgsi kesklinna jalutada.

Peagi hakkasid tulema tuttavad paigad ja lõpuks kodune ümbruskondki. Ennäe! Ma ei elanudki nii väga äärelinnas!

Ah siis siitkaudu ma oma nii-öelda koju pääsenigi? Püüdsin igaks juhuks teed meelde jätta, vaadates aeg-a-jalt üle öla tagasi.

Esimese käiguna otsustasin ette võtta oma endise töökoha.

Büroohoone uksest sisse astudes märkasin kohe, et soliidne vanadaam puudus. Tema asemel oli infoleti taga hoopis lihtsamat sorti tüsedapoolne ölarätikuga tädike.

„Kuhu tõttate, noormees?“ küsis tädi pead arvuti-
monitori tagant välja pistes.

„Direktori jutule! Töövestlusele,“ laususin soravalt ja lisasin sammu.

Mutike püüdis küll häälekalt protesteerida, kuid olin jõudnud juba läbi fuajee marssida ja lifti kaduda.

Koridor, kuhu jõudsin, oli küll tuttav, aga vaipkate oli muutunud rohelisest kirsipunaseks. Avasin büroo ukse. Saal oli veninud pikaks nagu õmblustsehh suurtes vabrikutes ja harjumuspärase tasase klahviklõbina asemel oli tegemist pigem klahvimüraga. Seisatasin ja vaatasin ebalevalt ringi. Minu boks asus mäletamistmööda parema seina ääres peaaegu ruumi lõpus.

Möödetud sammul astusin nüüd piki vahekäiku ja

jälgin usinasti ametis olevaid programmeerijaid, graafikuid ja disainereid. Kõik täiesti võõrad.

„Tere, Vovka!” tervitasin ammust kolleegi, rõõmutades esimese tuttava üle. „Kuidas siis muidu läheb ka?”

Vovka mõõtis mind pika pilguga ja isegi ei naeratanud vastuseks.

Ma ei lasknud ennast häirida ja sammusin edasi. Jõudnud oma boksi juurde, jäin jahmunult seisma.

„Rein?”

Mainitu vajutas kohe kinnitusklahvi ja minimeeris avatud töö alla tegumiribale.

„Tere!” pomises Rein talle omasel vaikselt moel habemesse. „Saan ehk kuidagi aidata?”

„Ei-ei,” kogelesin, nähes, et Rein ei tee mind karvavõrdki tundma. „Ma ajasin teid lihtsalt kellegagi segi.”

„Juhtub,” lohutas Rein ja jätkas tööd.

Astusin süngelt tulnud teed tagasi. Tahtmatult tõmbusin kõssi ega vaadanud enam paremale või vasakule. Infoletist läbi marssinud, koukisin taskust telefoni ja hakkasin käigu pealt suvalisi tuttavaid numbreid otsima. Nüüd polnud enam viimaseidki! Olid jäänud ainult ema, Agnese, kooli ja veel mõned teenuste numbrid.

„Sürr,” pomisesin endamisi ja pistsin telefoni taskusse. Kunagi olin küll kavatsenud õpetajaks hakata ja instituudi ajal käisin isegi pedagoogilisel praktikal. Siis aga otsustasin veebidisaineri ameti kasuks, sest tulevik töötas tulla arvutite päralt ja ma leidsin, et õpetajaks hakates pööran esimese aasta jooksul lihtsalt ära. Ma ei olnud pedagoogiks sündinud.

Ma siis ikkagi olen hull, jõudsin tagasi teema juurde, mida püüdsin kogu tahtejõuga mitte teadvustada. Hull mis hull ja pean hulluarstilt abi otsima. Kuna tege-

mist on isiksuse kahestumisega, siis olen ilmselt skisofreenik.

Üheksas peatükk

Kollane liinibuss

Kujutlesin end hullusärgis ringi kakerdamas ja vägisi kiskus kibedavõitu naeratuse suunurka. Kui üks vanem mees peatus, et mulle järele vaadata, pöördusin ümber ja ütlesin surmtõsiselt:

„Ma olen hull! Jajah, härra, olen skisofreenik!” Papi seisis tardunult paigal ja ma lisasin kätt suu kõrvale pan-
nes poolsosinal:

„Aga mitte keegi ei tea sellest veel midagi! See on riiklik saladus!”

Nüüd pöördus papi kiiresti minekule ja ma teatasin üksikutele peatunud möödakäijatele:

„Jajah. Muide, olen Saatusega tihedas kirjavahe-
tuses. Kui teil on talle midagi edasi öelda, teen seda mee-
leldi.”

Õnneks ei tundnud keegi mu isiku vastu sügava-
mat huvi ja ma jätkasin vaikselt oma teekonda eikuhugi.

Järgmisel tänavanurgal toimus parasjagu midagi väga näotut. Invaliidikärust oli välja kukkunud liikumis-
puudega naisterahvas. Teine, vanem naine, kes ilmselt oli ta saatja, püüdis puudega naist tagasi kärusse venitada. Miskipärast ei tõtanud keegi neid aitama ja nii nad seal kahekesi ukerdasid. Mõlemad olid seljaga minu poole ja ma jõudsin märgata vanema naise saapaid, mis tulid väga tuttavad ette.

Astusin ligi ja tõstsin noore invaliidi kärusse. Kui olin ta mugavalt istuma sättinud, tahtsin kiiresti lahkuda, et ennetada piinlikku momenti tänuavaldustega. Siis aga

oleks mulle nagu külma vett selga visatud. Minu ees seisis mu enda ema ja kärus istus Eve. Eve pilk oli äraolev ja pea kaldu.

Teretasin vaevukuuldavalt. Ema vaatas mind kurnatud pilgul ja naeratas mokaotsast.

„Noh, kuidas sul läheb, poja? Signe kasvab ja koolis on kõik korras?“

Klomp tõusis kurku, kui püüdsin vastata. Vaatasin Evet, kes osavõtmatult oma suletud maailmas viibis ja noogutasin vaevu vastuseks.

„Minul on kõik hästi.“

Kükitasin Eve ette ja võtsin ta käed enda pihkudesse – need olid jahedad.

„Mõnikord lööb tal pilgu veidi selgemaks ja siis mulle näib, et ta tunneb mind isegi ära,“ ütles ema ja kohendas ruudulist salli, mille ta oli Eve põlvedele laotanud.

„Ma nüüd lähen siis,“ ütlesin vaikselt ja asutasin suvalises suunas minekule.

„Tule meid ikka vahel vaatama! Tulge kogu perega, kui üksi ei lasta,“ lausus ema hüvastijätuks ja ma noogutasin jälle.

Istusin esimesele pargipingile ja hoidsin pisaraid tagasi. Lõputu äng ja süütunne täitsid hinge. Siin ma olen – elus ja terve, siplen oma ego pärast ja lasen end ette-taha teenindada. Eve aga on nagu täiesti mõttetu juurvili ja emal kaelas veel pealekauba. Mis kurat ikkagi toimub!?

Siis tuli mulle mõte. Kui ma juba ühe korra kirjutasin Saatusele, siis võiks ju veel proovida. Kaine peaga oli muidugi narr selliste asjadega tegelda, aga mida siin elus kõike tehtud ei oldud... Tundus, et antud situatsioonis oli see mu ainus võimalus, olgu see siis nii totter kui

tahes.

Marssisin lähimasse postkontorisse ja kirjutasin seal paberile järgmised read:

Kallis Saatuse! Palun anna mulle võimalus kõike muuta. Kahetsen tehtut ja tahan kõike heastada.

Toppisin kirja ümbrikusse ja maalisin sellele suurte tähtedega: „SAATUSELE“. Kattes ümbriku käega, et keegi adressaati ei näeks, poetasin selle kiirustades postkasti ja väljusin. Hingasin täiel rinnal kopsudesse värsket õhku ja seadsin sammud Kummeli tee poole. Mujale ei olnud mul hetkel ju minna. Sõpru enam ei olnud, tuttavaid samuti mitte.

Konutasin oma Kummeli tee kodus üksinda pliidi ees ja pahvisin suitsu. Mõlgutasin mõtteid Evest, õnnetusest ja minevikust üldse. Lõpuks võtsin paberilehe ja istusin köögilaua taha. Oleks nagu tahtnud kellelegi midagi kirjutada. Kellele? Mida? Saatusele? Juba kirjutasin.

Korruga muutus valge paberileht mu ees vikerkaarvärviliseks. Köögiseinad paindusid kõveraks ja hakkasid sulama nagu jäätis. Raske on sõnadesse panna seda väändumist ja muutumist, mis aset leidis.

Umbes minuti pärast leidsin end oma vana korteri köögist. Ehmusin teadvusele Eve sõnade peale:

„Kas sa mind tagasi ei hoiagi? Või sa ei tahagi mind enam?“

Välisuks avanes ja sulgus. Kuulsin rutakaid samme trepil. Kargasin püsti ja tõttasin talle järele. Mõne hüppega olin trepist all ja avasin välisukse. Sealt see tuli – kollane liinibuss. Eve hakkas just sõiduteele astuma.

Kümnes peatükk

Linnuteed meenutav udutriip

Haarasin tal käest ja tõmbasin kõigest jõust. Järgmisel hetkel tundsin raginat õlas ja seljas, pea tegi järsu nõksatuse tagasi ja ma kaotasin teadvuse.

Ärgates oli mul tunne nagu naaseksin teisest ilmast. Suu kuivas meeletult, ninas olid torud ja veenis tilguti, igat sorti klemmidest rääkimata. Mu voodi kõrval istus Eve ja karjatas mu ärkamise peale.

„Kas ma olen surnud?“ püüdsin naljatada.

„Enam ei ole!“ vastas Eve. „Sa olid koomas.“

Püüdsin mõtteid koguda.

„Kaua ma siin juba vedelen?“

„Noh, neli aastat tuleb ära.“

Sulgesin silmad ja tahtsin uuesti surmaunne vajuda.

Uksele koputati ja sisse astus Rein, minu töökaaslane.

„Tere, vanapoiss! Kuda uni maitseb ka?“ Rein pani käe Eve õlale ja suudles teda pealaele. Eve pani oma käe tema käele ja mõlemad vaatasid mind sügavalt mõistva pilguga. Ainus, kes midagi ei mõistnud, olin mina.

„Kas teeksite mulle ühe teene?“ pöördusin õnneliku paarikese poole.

„Loomulikult,“ oli Eve varmas vastama, „räägi!“

„Mul oleks vaja leht paberit ja üks kirjaümbrik. Võib olla ilma margita.“

„Rein, lippa üle tee kioskisse, ole pai!“ Eve vaatas

talle pika armastava pilguga järele.

„Kas teil lapsi ka on?“ küsisin jutujätkuks.

„Tütar,“ vastas Eve. „Väike valge peaga Kristi.“

„Ah soo,“ ei osanud ma muud vastata. „Ja elate ikka sealsamas, Müüri 13-8?“

„Ikka. Rein müüs oma korteri maha, me ostsime auto ja saime pisut reisida. Natuke jäi veel ülegi. Aga mis me sellest. Mida me nüüd sinuga ette võtame?“

Proovisin ennast liigutada. Käed töötasid, aga allpool vööd oli kõik tundetu.

„Jah,“ pani Eve mu ponnistusi tähele. „Oled altpoolt vööd halvatud.“

Palatiuks avanes ja sisse astus Rein, käsi ümbriku ja paberiga pikalt ees.

„Säh, vanapoiss, kirjuta terviseks!“

„Ma ei ole vanapoiss, ma olen koomast ärganud sant,“ ei saanud ma täpsustamata jätta.

Võtsin öökapiilt paksu ajakirja, aitasin end kätega pooleldi istukile, asetasin paberi ajakirjale ja palusin pastakat. Eve soris kotis ja ulatas ühe.

„Kas me jätame su nüüd siia kirjutama?“ küsis Eve.

„Oodake hetk, mu kiri ei tule pikk ja ma paluksin teil see posti visata.“

„Olgu,“ noogutasid mõlemad innukalt ja vahetasid tülpinud pilgu, arvates, et ma ei märka seda.

Kirjutasin keset lehte:

Armas Saatus! Palun anna mulle veel üks võimalus! Palun!

Toppisin kirja ümbrikusse ja peale kirjutasin taas

suurte tähtedega: „SAATUSELE!“

Eve vaatas ümbrikku ja siis mind. Kõigepealt hoidis ta tahtejõuga muiet tagasi. Siis aga tõmbusid ta silmad niiskeks.

„Palun luba, et paned selle posti!“ vaatasin Evele surmtõsiselt otsa.

„Hästi, Jan, ma panen selle posti.“ Ta andis mulle otsaette kuiva musi ja nad lahkusid. Mõne aja pärast tuli öde ravimikäruga ja mulle hakati uut elu sisse pumpama. Elu, mida ma ei tahtnud. Rohud alla neelatud, püüdsin uinuda.

Õised haigla hääled olid kohutavad. Naaberpalatis oiati valudes, keegi ärkas karjatusega ja keegi võitles end abiraamiga peldikusse. Kusagil helises telefon ja üks erakorraline toodi operatsioonilt.

Ma ei pannud meelega tuld põlema, et saaksin läbi suure akna tähistaevast uurida. Koolipoisina oli astronoomia mind väga huvitanud. Olin pööninguaknast binokliga pikki tunde taevast vaadelnud ja isegi taevakaarte koostanud. Praegu aga ei leidnud ma ühtegi tuttavat tähtkuju. Mingi Linnuteed meenutav udutriip oli küll olemas, aga tuttavad tähtkujud puudusid.

Tähendab, et olen siiski läbi ussiaugu pugunud, jõudsin mõelda ja seejärel hakkas tähistaevas akna taga järjest kiiremini ja kiiremini pöörlema. Palati seinad sulasid taas jäätisena üles ja peagi leidsin end oma päriskodu köögis suitsetamas.

„Kas ma saan juua või ei saa?“ nõudis Eve. „Või ma ei saagi enam siin majas juua?“

Oleksin pidanud vastama, et mine joo seal, kust tulid, aga ei teinud seda. Ma ei julgenud midagi teha, et

must stsenaarium ei korduks. Lihtsalt tõusin, tõmbasin dressipluusi sõnatult selga ja väljusin. Võimalikult vaikselt läksin trepist alla ja sulgesin hääletult enda järel maja välisukse.

Nurga tagant keeras välja kollane liinibuss. Surusin selja vastu ust, oodates ära bussi möödumise.

Saingi hakkama? Süda puperdas sees ja ma tormasin tagasi üles.

Uks oli lukus.

„Eve!“ hõikasin hingeldades. „Eve, siin mina, Jan!“

Üheteistkümmes peatükk

Otsi põhjust iseendast!

Seest kostis sosistamist ja lõpuks uks avanes. Lävel seisis karvase rinnaga mees ja vaatas mind silmi hõõrudes hävitava pilguga.

„Nüüd aitab! Ma kutsun politsei, kui te kohe ja igaveseks meid rahule ei jäta!“

Ma ei tohi Evet välja lasta ega ise väljuda, arutlesin palavikuliselt, kui tänavale jõudsin. Kõik peab jääma korteri piiresse. Nüüd olin ma tark küll, aga kasu oli sellest vähe.

Istusin bussipeatusse pingile, sirutasin end välja ja sulgesin korraks silmad. Neid avades lebasin endiselt voodis oma palatis. Tähistaevas oli paigal ja koosnes tundmatutest tähtedest. Nägin ma kõike unes?

Olin hommikuni ärkvel, pea täis kõige süngemaid mõtteid. Äkki Eve ei pannudki kirja posti? Mõtles, et vaene Jan, täitsa ära pööranud teine, ja viskas kirja prügi-kasti või pliidi alla?

Hommikul täpselt kell seitse valisin Eve numbri. See töötas.

„Eve? Jan siin.“

„Noh, mis lahti?“ Eve oli just ärganud.

„Eve, kas sa mu kirja ikka panid posti?“

„Ausõna ei jõudnud. Läks kuidagi kiireks.“

„Eve, palun tee seda! See on mulle tõesti väga tähtis!“

„Jan, aga kas see ei ole veidi lapsik? Kirjutad saatusele kirja nagu jõuluvanale? Vahest on sul selle pika la-

mamise ja äraoleku peale tekkinud mingi väike psüühikahäire? Noh, mitte midagi hullu, aga saad aru küll.“

„Eve, palun pane see kiri posti! See ei ole ju suur palve. Palun! Ma ei palu sinult enam midagi, võite mu peale seda teenet unustada.“

Teises otsas vaikiti. Eve püüdis ilmselt lootusetult milleski selgusele jõuda.

„Olgu, Jan,“ vastas ta lõpuks tõsiselt. „Ma teen seda.“

„Jan Raag!“ hüüdis kuivetu vanaldane õde üle psühhiaatriahaigla koridori.

Liigutasin kõigepealt kohe jalgu – need olid täiesti terved!

Aitäh, Eve! Kiri toimis! Kiri Saatusele toimis jälle! Kas peaksin sellest psühhiaatrile rääkima? Oi, ei! Ainult mitte sellest!

Sisenesin kabinetti ja istusin kõhklevalt kirjutuslaua kõrval olevale toolile.

Läbitungiva pilguga neljakümnendates naisterahvas vaatas mulle tükk aega uurivalts otsa.

„Tahate mulle endast pisut rääkida?“

Jutustasin oma loo võimalikult lühidalt ja täpselt ära, jätsin välja vaid kirjad Saatusele.

Psühhiaater ei kostnud esialgu midagi. Ta oli sügavalt mõttes. Köhatasin demonstratiivselt. Ta lausus nagu unest ärgates:

„Jajah, rääkige. Rääkige veel, palun!“

„Mingeid sundmõtteid mul pole ja hääli ma ei kuule. Samuti ei saa rääkida meeolude ebaloomulikust kõikumisest. Kõik on nagu päris ja pealtnäha korras. Ainult et vale!“

„Panin teile järgmise aja kinni. Kas tuleva nädala kolmapäeval kell 12 sobib?”

Vaatasin paberilipikut ja pomisesin pisut pettunult:

„Vist sobib.” Ma ei teadnud ju, kas olen järgisel kolmapäeval kodus või koomas.

Hullumajast välja astuda oli igatahes täitsa mõnus. Väljas oli suvine pärestlõuna ja linnud laulsid. Vihmasadu oli just üle jäänud ja õhus oli niiske tolmu lõhna.

Lonkisin bussipeatusse ja sealt see tuligi – kollane ja kandiline. Pressisin end harjumuspäraselt kohe taha otsa välja ja otsisin pilguga vanakest. Too tuligi järgmises peatuses peale ja astus otsejoones minu juurde.

Kuna kohti ei olnud, seisime mõlemad tagaakna juurde nurka ja ma alustasin ilma sissejuhatusega:

„Kui teie olete minu Saatus, siis palun seletage mulle ära, miks ma ikka veel siin olen! Parandasin ju oma vea juba sel korral ära, kui ise bussile ette hüppasin ja neli aastat koomas lebasin. Kas ma ei ole juba oma võlga tasunud?”

„Tagajärgede likvideerimine ei ole see suur muutus, mida vajad,” rääkis vana. „Suur muutus oleks põhjuse likvideerimine.”

„Oleksin pidanud Evega peole kaasa minema ja selle ligitikkuja näo üles lööma? Esiteks ei rääkinud Eve mulle midagi sellest, et peole kavatseb minna ja teiseks... Teiseks tekib küsimus, kui kaua ma neid mehi ikka nümpeldan? Kui naine juba on selline, siis pole midagi teha.”

„Milline?” vaatas vanamees mulle otse silma. „Miks sa üldse kõiges nii kindel oled?”

„Aga ta ju ise ütles...”

„Muutus, mis sind tagasi viib, peaks olema hoopis

suurem. Otsi põhjust, otsi seda iseendast. Rohkem ma sulle rääkida ei saa – pead selleni ise jõudma.“

Buss peatus ja vanamees väljus kiirustades.

Seisin bussi tagaakna juures ja mõtlesin. Esimest korda oli vanake rääkinud enam-vähem soravat juttu. Oli tunda, et ta tahaks mulle midagi öelda, aga ei saa.

Kaheteistkümnes peatükk

Läbi seebimullikile

Otsi iseendast? Kurat, kas ma pean Freudiks hakama? Mis tal seal oligi? Teadvustatud ja teadvustamata tasand inimpsüühikas... Selleks, et sealt teadvustamata tasandist asju välja koukida, on veel mingisugune eelteadvustatud tasand. Kust kuradi kaudu ma sinna teadvustamata tasandini saan? Seal pidi suurem osa kogu inimese psüühilisest kaadervärgist peidus olema. Hakkan psühhoanalüütikuks või? Aitäh! Psühhoanalüüsi efekt olevat vaieldav. Ja üldse. Alateadvuse näidenditele pileteid ei müüda. See on kindel.

Freud olevat ju rohkem kirjanik kui teadlane. Ei, tema seekord ei aita. Aga kes siis? Nietzsche? „Mind ei kurvasta mitte see, et sa mind petsid, vaid see, et ma ei saa sind rohkem usaldada.“ Mis siis? Ei lohuta ega näita suunda kätte. Hakkan üliinimeseks ja andestan endale ja teistele kõik? Ka selle, et ma ei saa sind usaldada? Kämarajura!

Kesklinnas astusin bussist maha. Vaatasin enda ümber ja tundsin vajadust kellegagi rääkida. Agnesega tundus hingesoppides sobramine võimatuna; ilma kedagi halvustamata, aga nii lihtsalt oli. Sõpru mul enam ei olnud. Ema? Siis oli veel Eve, keda ma sellise mõttetu juurviljana näha ei tahtnud...

Mul ei olnud kellegagi rääkida!

Jupp aega seisin ristmikul ja kaalusin, kas minna raamatukokku või kõrtsi. Lõpuks astusin ikkagi esimesse ettejuhtuvasse keldrikohvikusse ja tellisin kohvi kõrvale

kaheksakümmend grammi likööri. Tuline jutt käis seest läbi kui poole tellitust otsekohe ära rüüpasin.

Kolmanda klaasikese ajal istus mu lauda näost punetav, suurt kasvu ja kämbla-kolla olemisega ebamäära-ses vanuses mees. Ta paksud kartulikoorevärvi juuksed olid sassis ja hallid silmad läikisid nagu kalal.

„Persse, mul on nii siiber, raisk!“ tegi kämbla-kolla avalduse. „Kas mina olen mingi robot või? Putsi käigu need naised kõik, raisk! Korra elus lähed kõrtsi, siis ka rebivad viimase raha käest ära! Sead, raisk! Nagu ise oleks teeninud! Türa, ma ei või!“

Püüdsin ettevaatlikult kõigega nõus olla, sest punanägu paistis olevat ettearvamatu.

Pikapeale saime siiski jutu käima ja ma küsisin möödamindes, mida tema oleks teinud, kui tema naine oleks niimoodi koju tulnud ja selliselt vastanud nagu Eve.

„Maha lööksin raisa!“ oli mehe vastus kindel ja ühene.

„Aga kui ta valetas? Valetas, et mind kiusata või nii?“

„Persse, lõuga annaks ikka! Kurat ta siis ärpleb, raisk!“

Veidi aega istusime vaikides ja kumbki mõtles omi mõtteid. Seinapealt kastist laulis Sting inglasest, kes tundis end New Yorgis kontvõõrana. Sihitu nukrus tuli hinge ja ma otsustasin lahkuda. Kämbla-kolla oli vahepeal jõudnud hakata tüli norima naaberlauas istuvate üliõpilastega.

„Arve!“ viipas kelnerile. Oli ka viimane aeg, sest napilt jõudsin arve maksta, kui kämbla-kolla haaras enda alt tooli ja virutas selle vastu naaberlauda pilbasteks. Noored jõudsid end õnneks eemale tõmmata. Joostes saa-

bus turvamees.

Ma ei hakanud etendust lõpuni vaatama ja kiirus-tasin välja.

Maailma julm pimedus... See on vist veel hullem kui vaikimine? Või on see üks ja sama?

Otsustasin minna Kummeli teele Agnese imearvutit uurima. Jalutasin juba selgeks õpitud teed mööda oma nii-öelda koduni ja astusin tühja korterisse. Võtsin kingad jalast ja istusin kohe arvuti taha.

Surfanud mööda sci-fi lehti, lugesin kusagilt, et meist aatomituuma kaugusel asub parralleelmaailm. See oli nii lähedal, et raske oli ette kujutada. Sattusin taas ussiurgeteteemalisele artiklile, kus seletati, et elementaarosakeste ülisuurtel kiirustel pörkumisel on võimalik tekitada värav ühest dimensioonist teise. Kas see värav peaks olema siis aatomituuma paksune – et astuks nagu läbi seebimullikile? Äkki on siiski need väravad kusagil olemas? Või tekivad need kuidagi looduslikult aeg-ajalt siin-seal? Äkki olen ma kogemata kusagil läbi seebimullikile astunud ega pannud seda ise tähelegi?

Kui nii, siis võimalus, et ma teist korda sellise ukse peale satun, oli ilmselt kaduvväike... Ja kui peakski sattuma, siis kas see uks viib tagasi just minu dimensiooni? Kujutluspildid muutusid järjest süngemaks ja lõpuks nägin vaimusilmas end igavesti mööda parralleelmaailmasid rändamas.

Õnneks oli mul tagavaraks minu Saatus, kes oskas mind õigest kohast läbi sokutada. Seni vaid üürikeseks ajaks, aga siiski.

Võtmete kolinal avas Agnes ukse ja pani raske kilekoti koridori põrandale.

„Huuh, kui raske töö on see šoppamine!”

Olin täiesti ükskõikne ja uurisin vahelduseks tihe-
dalt täistopitud raamaturiiulit.

„Ma käisin täna psühhiaatri juures,” ütlesin üks-
kõikselt.

Agnes jäi, jope käes, mind vahtima.

Kolmeteistkümnes peatükk

Tõde on kusagil olemas

„Noh, kuidas läks siis?” Ta vaatas mind uurivalt ja kohendas soengut. Viivitasin miskipärast meelega vastamisega.

„Määrati ravile?”

„Mis ta ikka läks. Midagi ei öeldud, kutsuti kolmapäeval kell 12 tagasi.”

„Et nagu ikka on midagi häda, jah?”

„No ma räägin, et ei tea veel. Vahtis mind nagu kummitust ja kirjutas uue aja.”

„Kummaline,” lausus Agnes.

„Tavaline,” arvasin ja läksin kilekoti kallale.

Kolmapäeval täpselt kell 12 sisenesin taas psühhiaatri kabinetti.

„Peame teid mõneks ajaks siia jätma,” teatas vanal-dane tumedapäine naisarst ja mudis pastakat. „Teie abikaasa on sellest teadlik. Me vestlesime temaga.”

Ei olnud mõtet vastu vaielda.

„Uuringute ajaks paigutame teid omaette palatisse ja loodan, et jääte teenindusega rahule. Tohter nautis oma nalja, ilma et näos oleks ükski närv liikunud.

Järgmistel päevadel kuulati mind kaunis korralkult üle. Nimetasin vestlusi arstiga niimoodi, sest kogu suhtlemine seisnes mulle küsimuste esitamises. Mina üh-tegi küsimust esitada ei saanud.

Mida rohkem ma oma nii-öelda kujutletavast elust jutustasin, seda enam jäi arst mõttesse. Kui ma oleksin

oma jutustuse paberile pannud, oleks juba pisifaktidest saanud korraliku raamatu.

Psühhiaatrit takistas kiireid järeldusi tegemast nähtavasti tõik, et kogu seda faktide hulka suutsin ma ilmeksimatult ülimalt täpsusega korrata. Isegi väga hea mälu kirjandik poleks oma romaani kõiki faktilisi peensusi niimoodi üks-ühele mäletanud.

„Teie juhtum on tagasihoidlikult öeldes harukordne,“ püüdis arst asjale kuidagimoodi läheneda. „Minu praktikas pole sellist veel ette tulnud. Konsulterisime siin kolleegidega ja leidsime, et vajaksite põhjalikumat uurimist.“

„Issand, mis mu eraelust siis saab? Kuigi see pole minu oma, on see siiski mingigi elu! Kui ma siia jään, olen sellestki ilma!“

„Teie juhtum on niivõrd ainulaadne, et sellest võib arstiteadusele kasu olla. Antud fenomeni mõistmine võib saada põhjalikuks teaduslikuks läbimurdeks!“

Mulle hakkas see jutt kuidagi kummaline tunduma. Nagu oleks lapsele valetatud või tõepoolest lootusetult haige vaimuga inimese luulusid takka kiidetud.

Psühhiaater vaatas mulle kurnatult näkku ja ta ilmest käis õrnaimatava virvendusena üle naeratus. Ta pani käe mu kaele:

„Enam hullemaks ei lähe, ma luban. Pealegi ei isoleerita teid ju ühiskonnast igaveseks. Te pole kellelegi eluohtlik ja erilist ravi ei vaja te ka. Vähemalt traditsioonilist ravi küll mitte.“

„Mis saab mu tööst?“ tundsin huvi.

„Uuringute ajal saate haigekassalt raha, tervedes võite ehk isegi tunde anda.“

„Aga ma ei oska!“ kraaksatasin. „Mis kuradi mate-

maatika?“

Arst oli ette valmistunud:

„Olete te midagi kuulnud näiteks Riemannist, ma mõtlen Bernhard Riemannist?“

Eneselegi ootamatult vastasin soravalt:

„19. sajandi saksa matemaatik. Tegeles kompleksmuutuja funktsioonide geomeetrilise teooriaga, kasutas Reimanni pindu. Tema oli see, kes esitas funktsioone trigonomeetriliste ridadena ja pani paika Riemanni integraali mõiste. Einoh, n-mõõtmeliste kõverate ruumide teooria, mis avas hiljem terve uue perioodi geomeetria arengus ja puha. Selle teooria peale ju Einstein oma relatiivsusteooria üles ehitaski. Tohib paberit ja pastakat paluda?“

„Aitab!“ peatas mind arst. „Olete nüüd ehk isegi veendunud, et teil on matemaatiline haridus?“

„Ma ei lõpetanud ju ülikooli!“

„Minu andmetel lõpetasite küll.“ Ta liigutas laual mingeid pabereid ja jäi ühte jõllitama.

Tekkis pikk paus, mil ma sobrasin tagajärjetult oma mälus. See oli esimene asi, mis olemasolevaga üldse ei kattunud.

„Mul oleks üks palve.“

„Kuulan.“

„Tahaksin veel kodus ära käia. Kasvõi selles uues. Ma ei suuda nii järsku... Peaksin hoopis põhjalikult tutvuma oma nii-öelda uue minevikuga, uue perega, uute töökaaslastega ja üldse. Pange mulle juba kindel diagnoos või laske minna!“

Nüüd tundsin arsti pilgus juba selgelt ära kaastunde. Nad ikka peavad mind täiesti segaseks!

„Hästi,“ lausus doktor kokkuvõtvalt, „aga räägime sellest mõne aja pärast. Niikauaks on mul teile pisut fak-

timaterjali teie nii-öelda uue mineviku kohta. Olge lahke!“
Ta ulatas mulle õhukese toimiku ja naeratas julgustavalt.
„Ja veel. Tõde on kusagil olemas. Varem või hiljem...“

„Hea küll, hea küll,“ tõrjusin käega ja lonkisin tagasi palatisse. „X-failid“... Kas see oli nüüd juba mõnitamine?

Neljateistkümnes peatükk

Tuul loopis pabereid

Hommikul toodi mulle uus pesu ja aeglaselt pükse jalga tõmmates jälgisin läbi trellitatud akende tänaval mööduvaid autosid. Korraga märkasin kollast kandilist bussi. Mulle isegi tundus, et tagumises otsas istus tuttav vanamees ja muigas.

„Ma sulle irvitan!“ sisistasin ja kukkusin pükstesse takerdudes valju mürtsatusega põrandale. Või tema on lõhe igatsuse ja vaikimise vahel! Või mis ta oligi...

Turske meessanitar avas ukse ja vaatas mind kahtlustaval pilgul.

„Ehk aitan teid?“

„Ei, ma tänan! Lihtsalt hüppasin veidi suurest rõõmust, et puhta univormi selga sain.“

„Enne võiks ikka püksid lõpuni jalga tõmmata ja siis hüpata!“ Sanitar vahtis mind veel natuke aega ja sulges siis ukse. Huumoriga olid siin lood küsitavad.

Üks asi oli nüüd siiski kindel – kirjavahetus selle nii-öelda Saatusega toimis. Olid siin siis mängus üleloomulikud jõud, jumalik sekkumine, teispoolsuse mõjud, põrgu, parralleelmaailmad või tõepoolest Saatuse enda käsi – igatahes olin halvatuses lahti.

Astusin mööda hullumaja koridori ja tundsin end väga tervena. Korraga paiskus ühe kabineti uks lahti ja kabinetist lendas kitlihõlmade lehvides välja nääpsuke blond öde. Vaatas korraks mulle otsa ja pistis siis piki koridori jooksu. Kabineti uks jäi paokile. Ma sisenesin ja istusin arvuti taha. Avasin postiprogrammi ja trükkisin

kiiresti:

Kallis Saatus! Tänan, et oled minu vastu nii helde olnud, aga ikka pole ma veel saanud tagasi seda, mida sooviksin. Palun veel üht võimalust!

Adressaadiks panin „SAATUS“ ja saatsin kirja ära. Huvitav, tavaliselt e-maili programm tõrgub, kui @-märk puudub, sedapuhku läks kiri teele. Vaatasin saadetud kirjade kausta, kus oli mu kiri kenasti olemas. Tahtsin seda just kustutama hakata, kui uksele ilmus valges kitlis öde.

„Te ei tohiks siin viibida!“ ütles ta hoolikalt valitud toonil, ise koridori kiigates. Kohe kutsub ta kohale turske sanitari, mõtlesin. Tõusin laua tagant ja seletasin, et arvuti on aastaid olnud mu igapäevane töövahend ja ma lihtsalt vaatasin seda puhtast nostalgias. Öde juhatas mu tagasi palatisse ja vaatas mind veidi nukral pilgul. Olen vist kaunis haletsusväärne patsient, mõtlesin.

Öösel ärkasin karjatusega. Olin unes näinud, et üks hull sisenes mu palatisse ja tahtis mul noaga kõri läbi lõigata.

Tõusin voodist, püüdsin koridori kiikamiseks palatiust avada, aga see oli lukus. Lõin jalaga vastu ust ja jäin kuulutama. Vaikus. Lõin veel korra ja koridorist hakkasid kostma sanitari sammud. Lukuaugus keerati võtit ja hetke pärast vaatas mulle küsivalt otsa unise näoga suur tugev mees.

„Tahan koju!“ ütlesin esimese pähetuleva lause.

Sanitar ohkas ja tahtis uuesti ust sulgeda. Võtsin kogu jõu kokku ja lükkasin ust kõigest väest. Mees kukkus ootamatust survest istuli maha, mina aga pistsin

mööda koridori jooksu. Ei tea, kui kaugele ma jõudnud oleksin, kui koridoriga poleks toimunud muutus. Sekundi jooksul kahanes see keskmise ühiselamukoridori pikku-seks, lagi vajus madalamaks ja kaja jäi väiksemaks.

Tuul loopis pabereid ja plaksutas lahtisi uksi-aknaid vastu seinu ja piitasid. Seintelt oli krohvi maha kukkunud ja lagedest koorus värvi. Mehekõrguselt siniseks värvitud koridoris oli mahajäetuse hingus, millest immitses läbi veel elada tahtmise püüe.

Köögiuksele nõjatus umbes neljakümne viie aastane brünett naisterahvas, kelle näkku oli vajutatud võit õeluse, kurjuse ja kättemaksuiha üle iseendas.

„Jah, eile viidi pliit ära. Süüa pole enam nagonii. Poiss nutab, aga küll me midagi välja mõtleme!“

Tundsin kurgus kipitust.

„Kas laearmatuurid kadusid ammu?“

„Enne sinu lahkumist. Sa oled ära olnud kaheksa päeva.“

Viieteistkümnes peatükk

Kus me elame?

Lõin jalaga maas vedelevaid pabereid ja tõstsin ühe üles. Leht oli pärit mu keskkooliaegsest päevikust. Lugesin:

„Täna tundsin ma sügise lõhna. Peatusin vihmast läikival munakiviteel ja sügis puhus mulle näkku. Esimest korda elus haaras mind tunne, mis oli hulga võimsam ja melanhoolem lahkumisvalust.“

See oli kirjutatud keskkooliajal, ometi valdas sama tunne mind praegu.

„Kas sa politseisse ikka teatasid?“ küsisin naisterahvalt, kelle nime ma ei teadnud.

„Ei. Ükski riiklik ametkond ei kiirusta sulle saatuselt midagi tagasi võtma.“

„Saatuselt,“ kordasin vaikselt ja ohkasin.

Astusin kööki ja vaatasin katkikistud juhtmestiku. Kohal, kus oli asetsenud elektripliit, oli sein värvimata jäänud. Maas vedeles jahu ja kruupe – ilmselt oli kappidest alkoholi otsitud.

„Tubadesse ma vist parem ei vaata?“ pöördusin brüneti poole.

„Kuidas soovid, ma koristasin juba ära,“ vastas naine ja kadus susside lohisedes lähima ukse taha.

„Kas ma käin tihti niimoodi ära?“ hõikasin talle järele.

„Kas sul on sedapuhku mälukaotus või?“ hõikas naine vastu.

Sisenesin ruumi, kust hääl tuli ja tundsin korraga,

et siin olen küll kunagi viibinud. Kuigi lauakesele, kus pidi seisma televiisor, oli joonistunud tolmuvaaba nelinurk, tundsin end toas koduselt. Sektsioon ja pehme mööbel asetsesid täpselt nii, nagu mina oleksin need paigutanud.

„Jah, mul on sedapuhku mälukaotus,“ laususin rahulikult ja istusin tugitooli.

Kui olime vähemalt viis minutit vaikinud, leidsin, et pean minema. Kuhu?

„Kus ma tavaliselt ära käin?“ püüdsin juttu teha.

„Eks ikka seda elu otsimas, millest sa unistanud oled,“ tuli vastus.

„Ja on selline siis olemas?“

„Arvestades sellega, et sa kakskümmend aastat järjekindlalt siia tagasi satud – ilmselt mitte.“

„Kas meil lapsi ka on?“

„Ah, ära viitsi!“

„Palun!“ tegin anuva grimassi.

Naine vaatas terve selle aja kohta, kus oli asetse-
nud televiisor, ja pärast minutilist pausi keeras lõpuks
pead:

„Sa ei teegi nalja?“

„Ei,“ püüdsin veenev olla, „asi on naljast väga kau-
gel!“

„Näe!“ ulatas naine mulle sektsioonkapi riulilt fo-
toalbumi. „See siin on su esimene elu.“

„Aga praegune?“

Tülpinud ilmel ulatati mulle veel kolm albumit.

Süvenesin vaatamisse. Luitunud pargipingil istus
Eve, põlvedel umbes kolmeaastane poiss. Pulmapildid,
sünnipäevad, matused.

„Mul on esimesest abielust poeg?“

„On. Peeter. Abielus, aastane tütar.“

Nonii, tähendab Rein on väljamõeldud vahepeatus ja see kooselu kadus ilmselt koos minu halvatusega. Jõudnud kolmanda albumini, küsisin:

„Sinuga on meil ka poeg?“

„Õige. Ja enne sind oli mul neid kaks.“

„Kus meie poeg praegu on?“

„Saatsin ta sinu vanemate juurde. Saab vähemalt kõhu täis.“

„Kas mu isa on siis elus?“

„Miks ta peaks surnud olema?“

„Ma lihtsalt...“

Takerdusin ja lõin käega: „Äh!“

„Aga Agnes? Kas sa Agnese-nimelisest oled midagi kuulnud?“ asetasin albumid lauale. „Selline blond, nutikas ja pehme?“

„Sul on neid nii palju olnud, et ma nimesid enam ei mäletagi.“ Naise ilme väljendas täielikku ükskõiksust.

Võtsin järjekorras teise albumi uuesti kätte, kangutasin pulmapildi nurkade seest välja ja lugesin:

„Jan ja Kati, 10 tk.“

„Kati!“ pöördusin mesimagusal häälele naise poole, tundes tillukest uhkust, et sain teda nimepidi kõnetada. Kati võpatas ja vaatas kulme kergitades minu poole.

„Kati! Kas me lahku minna oleme proovinud?“

„Me pole ju kunagi abiellunudki!“ vastas naine ja kergitas ühe suupoolega muiates kulme.

„Ah soo!“ sügasin kukalt ja mõtlesin, mida kuradit nüüd ette võtta. Viimane kiri Saatusele oli mu siia toonud. Lõpuks ei olnudki see ju nii oluline, peaasi, et hullumajast ära sain! Ilmselt oli mul siis vaja siia sattuda.

„Kus me elame?“ püüdsin võimalikult rahulikult uurida.

„Kaks korda oled sa ennast poonud, kolm korda hullu mänginud, neli korda litsid majja toonud, üks kord veene läbi lõigata ähvardanud, kaks korda mulle suguhai-
gusi kinkinud ja nüüd on siis järg mälukaotuse käes?“

Paistis, et Katile valmistas see kõik isegi lõbu.

„Hea küll, ma vaatan aknast välja!“ olin leplik ja läksin akna juurde. Kui ma kardinad eest lükkasin, avanes mulle pilt viie- ja üheksakordsetest majadest.

„Vau! Nagu Los Angeles!“

Kuueteistkümnes peatükk

**Laske mul
ennast
rahulikult
surnuks juua!**

Kati oleks nagu kergelt sulama hakanud. Ta tõusis diivanilt ja tuli akna juurde. Vaatas läbi kardinate betoonmaju ja lausus muigega:

„Sa pole seal ju kunagi käinud, kust sa tead! Ja inglise keeles ei oska sa isegi komplimenti teha!“

„You are so beautiful!“ proovisin.

„Huvitav, vanasti olin ma ainult „nice“.“

Jah, Kati hakkas sulama.

„Mul on vist ajuvähk,“ laususin. „Viimane ots.“

„See viimane ots on sul eluaeg olnud! Pane parem uksele uus lukk ette, ma ostsin siin mingisuguse.“

Uksele luku ette saanud, pöördusin Kati poole:

„Kallis Kati, ma tahaksin veidi ringi jalutada. Kui sa lubad, muidugi.“

„Kas mina sind keelanud olen! Keri saba selga ja lase käia!“

Mul oli kindel plaan nüüd Eve üles otsida. Kuigi olin hetkel paberite järgi nelikümmend kuus aastat vana, huvitas mind endiselt mu elu armastuse käekäik. Pealegi oli mul kusagil poeg ja aastane pojatütar.

Pistsin käe taskusse ja – oo imet! – telefon oli täitsa olemas. Mida ei olnud, oli Eve number. Noojah, eks aastaid oli möödunud ka... See-eest oli ema number. Tähen-dab, ema ikka elas veel.

„Tšau, ema!“

„No tere, kadunuke! Kus sa oled olnud kõik selle aja?“

„Tead, ema, ma ei hakka praegu pikalt seletama. Kas sa oskad ehk öelda midagi Eve kohta? Kus ta elab või mis ta teeb?”

„Oh, pojake... Kui ta viimati raha käis laenamas, oli ta nii ära pekstud, et tahtsin politseisse helistada. Üks silm ei käinudki lahti.”

„Oskad sa öelda, mis ta praegune aadress on?”

„Viimati oli Kaare 10, aga ma ei ole üldse kindel, kas tal seegi korter enam olemas on. Ta on kõik maha joonud.”

„Täna, ema!”

„Oota, räägi ikka endast ka!”

„Hiljem, ema. Mul on praegu jube kiire.”

Tõstsin käe ja peatasin takso.

„Kaare 10, palun.”

„Otse loomulikult,” vastas taksojuht ja auto liikus hääletult paigast.

„Elektriga sõidab vist,” käis mul peast läbi. Noojah, aeg oli edasi läinud...

Kaare 10 kujutas endast vana puulobudikku. Keldrikorruse aken oli lahti ja sealt kostis ehtsaid pummelungi hääli. Kummardusin ja piilusin aknast sisse. Näkku löi ehtne punkri lehk. Tundsin ära Eve hääle, mis oli küll veidi kähedam kui vanasti, aga siiski ilmeksimatult tema oma.

Koputasin uksele, aga avama ei tõtanud keegi. Vajutasin linki, uks oli lukust lahti. Astusin sisse. Paksu suitsupilve ja pudelitelasu sees istus ümber laua kaks meest ja üks naine. Eve lösutas diivanil, jalad laiali ja kittel põlvedelt maha libisenud. Aluspükse tal jalas ei olnud. Mängiti turakat.

Eve tõstis korraks pilgu. Ta nägu oli korralikult ära

pekstud, üks silm oli jälle kinni. Korraga tekkis ta pilku selgus:

„Oo, minu armas abikaasa leidis aega, et mulle natuke raha tuua!”

Ülejäänud parmud elavnesid silmnähtavalt ja üks hakkas mind varrukast sikutama:

„Raha! Anna raha, jah! Asta annab sulle keppi, kui tahad. Eve on juba kinni, tema on täna minu!”

Hoidsin end vaevu vaos.

„Eve, palun saada oma külalised tänaseks ära, palun. Tahaksin sinuga omavahel tõsiselt rääkida.”

Eve jäi kuulutama:

„Tõsiselt? See võib tähendada palju raha? Mehed ja muud asjad, tõmmake uttu! Homme näeme jälle!”

Parmud ajasid end vastumeelselt püsti. Asta, kes ei saanudki püsti, võeti mingi valemiga kahevahele.

Kui üks kinni sai, panin sellele suure haagi ette, sest midagi lukutaolist ma ei näinud. Istusin Eve kõrvale rāpasele diivanile ja vaatasin tema ainsasse lahtiolevasse silma.

„Eve, ma ei oska sulle täielikult seletada, mis toimub, aga see ei ole päris. Õigemini on vist päris küll, aga meil on võimalus oma saatust valida.”

„Kui ammu sina jood?” küsis Eve ja puhkes ärasuitsetatud hääle kähinal naerma. Naeris ja lākastas, lākastas ja naeris.

„Oma teada ei joo ma üldse,” ütlesin mitte täiesti veendunult.

„Mis jama sa siis ajad?”

„Ma ei oska sulle seletada, aga niipalju võin öelda, et viimaste päevade jooksul olen ma pealt näinud sinu surma, abielu ühe veebidisaineriga, seda, kuidas sa hal-

vatuna ratastoolis istud ja nüüd sellisena. Sa ei pea uskuma, aga nii see on. Ma ise olen selle mõne päeva jooksul olnud kahe naisega abielus ja tagatipuks altpoolt võõd halvatud. Hullumajas viibimisest ei hakka ma rääkimagi.”

„Miks sa minuga niimoodi teed?” puhkes Eve nutma. „Sa jätsid mu juba maha, mida sa veel tahad? Mu oma poeg helistab mulle korra poole aasta jooksul ja nüüd sina ka veel oma kämarajuraga... Laske mul ennast rahulikult surnuks juua!”

Seitsmeteistkümnes peatükk

Silmitsi matrjoonaga

„**T**ean, et seda on võimatu uskuda, aga Eve, proovi ainult korrakski! Proovi ainult üks kord elus mind pimesi uskuda!”

„Milleks?” vaatas Eve mulle täiesti kainena otsa. „Milleks?”

„Asi on selles, et iga kord, kui kirjutan Saatusele kirja, et soovin uut võimalust, viskab ta mu mingisse suvalisse ellu. Paistab, et ainult minu kirjutamisest on vähe.”

„Ja mis sa nüüd minult tahad? Et ma kirjutaksin saatusele kirja? Ma arvasin, et ainult mina olen ennast ära joonud. Haa! Mine tagasi hullumajja!”

„Eve, palun!” Otsisin taskust kortsunud paberraha ja viskasin lauale.

„Ma ei taha su raha,” ütles Eve korraga põlglikult. „Kao parem mu silmist! Ma tahan parmudega keppi teha. Neil läheb nii mõnusalt kaua.”

„Hea küll, ma kirjutan ise, kirjuta ainult alla!” Tõmbasin taskust paberinutsaku, silusin selle lahti ja kirjutasin:

Kallis Saatusele! Me mõlemad Evega tahame kõike parandada. Anna meile võimalus!

Ulatasin Evele pastaka.

„Nõme!” arvas Eve ja kirjutas kohmaka allkirja.

Andsin talle otsaette musi ja tõttasin välja.

„Aga raha!“ karjus Eve mulle järele. Viskasin üle ukse kõik, mis mul parasjagu taskus oli ja ruttasin keldritrepist üles.

Esimesel nurgal märkasin postkasti. Issand, mul ei ole ju ümbrikku! Murdsin paberilehe niisama kaheks kokku ja kirjutasin pöördele: „SAATUSELE“.

Peatasin takso, istusin tagaistmele ja jäin mõttesse. Kuhu sõita? Müüri tänavale karvase rinnaga mehe juurde? Kummeli teele Agnese juurde? Uude elamurajooni Kati juurde? Tagasi hullumajja? Äkki jääks hoopis siia, Eve juurde? Müüri tänaval kutsub karvase rinnaga mees mulle kohe politsei. Agnes võib kutsuda kiirabi. Kati juures haarab mind masendus ja Eve juures haiseb. Hullumajast ei saa niipea välja, kui üldse.

„Kas olete otsustanud?“ küsis taksojuht.

„Paluks uude elamurajooni! Mulle ei tule täpne aadress meelde, aga ma näitan näpuga, kui sinnakanti jõuame.“

„Teeme nii,“ ütles taksojuht ja heitis kiire pilgu üle õla.

„Ohhoo,“ löi Kati teatraalselt käsi kokku. „Mees tuli enne südaööd koju! Kust see ime tuleb?“

Pool ööd ma õieti magada ei saanud. Eks Kati võttis mis võtta andis - olin ju kuulu järgi siin kodus kaunis harv külaline.

Alles vastu hommikut sain silma kinni.

Unes nägin üle tüki aja jälle mind ümbritsevat ringikujulist kivimüüri. Parajalt nii kõrget, et üle vaatama ega servast kinni haarama ei ulatunud. See on kaitse kurjuse

eest, oleks mulle nagu keegi kusagilt kaugelt sosistanud. Kõndisin ringiratast piki müüri sisekülge ja tundsin end üsna turvaliselt – esialgu. Siis hakkasid tulema eksistentsiaalsed küsimused. Mida teha omaenda kurjuse ja headusega? Need ju kasvavad ajaga ja lõpuks jääb müür väikeseks? Milleks üldse midagi teha, kelle jaoks? Lõhe müüris oli tõmbunud kitsukeseks praoks ja selle vahelt paistis võõras tähistaevas.

„Prosniiis, dorohoi! Tvoja ootšeret staavit koofel!“

Kargasin voodist üles nagu oleks nõelata saanud ja vahtisin hääminguga punapäist pannkooginäoga slaavi tõugu noort naist, kes käsipõsakil hajevil pilguga oma reitevahet sügas. Ah et minu kord on kohvi teha?

„Ili povtoorim?“

Noo, kurat! See oli liig! Vene keelt purssivast uk-rainlannast oligi veel puudus! Mida ta korrata tahtis? Siis tundsin, et mu mehetunnus on veidi valulik. Otsisin pilguga riideid, need olid tuba mööda laiali.

„Tõ u mene jediini, tilki tõ!“ ümises pannkook ja ajas jalad lõpuni laiali. Sain nii palju aru, et olen tal ainus.

„Gdje Kati?“ purssisin vene keelt.

„Tševo?“ ajas pannkook silmad suureks.

Lõin käega ja pagesin palja tagumikuga uksest välja, sattudes silmitsi matrjoonat meenutava lihava kuuekümnnendates naisterahvaga, kel olid vanaaegsed kummi-st lokirullid peas.

„Jan-sõnok!“

Katsin häbeduse kätega ja taganesin tagasi tuppa. Punapea tegeles masturbeerimisega ja ta silmad olid suletud.

Riided, mõtlesin palavikuliselt, riided!

„Tšervoonu ruutu ne šukai veetšeramõ...“ ümises punapea ja ei teinud must väljagi. Ja ega ma sellest laureast aru saanudki.

Särk on tooli peal, püksid selle all. Äh, pesu pole vajagi! Sokid paistsid voodiserva alt välja ja diplomaadikohver, ilmselt ikkagi minu oma, seisis ukse kõrval.

Jätnud kõik nõõbid kinni panemata, pagesin esikusse ja avasin tuttava liigutusega, mis mind enam imestama ei pannud, snepperluku ja keerasin kaks korda alumist võtit. Kolm trepiastet korruga, välisuks ja vabadus!

Kaheksateistkümmes peatükk

Kordumatu folkloor

Ü heksakordse maja nurga taha keeranud, tõmbasin esimest korda hinge. Surunud diplomaadikohvri igaks juhuks jalgade vahele, et seda ära ei varastataks, otsisin taskutest suitsu ja tikku. Oli „Stolitsnjaja“.

Mida kuradit, püüdsin toibuda. Laste mänguväljakul istusin pingile ja võtsin diplomaadikohvri põlvedele. Selles oli Ukraina pass minu nimele, mõned grivnad ja autojuhiload. B-, C-, D-, E-kategooria! Siis veel miskipärast paar rulli bussipileteid ja raske võtmekimp.

Passi vahel olevalt töötõendilt sain teada, et töötan kolmandas autobussipargis bussijuhina. Miks ka mitte? Ja üldse! Mida ma põgenen? Kuhu? Mille eest? Kui Saatus kavatses minuga mängida, pidin kaasa mängima.

Kus olin teinud vea? Kas Eve allkiri ei olnud veenev? Mida ta mõtles alla kirjutamise hetkel? Äkki soovis ta näiteks, et kaoksin karu perse? Nii läkski. Pidin Eve kätte saama hetkel, mil ta on adekvaatne ja kasvõi korrakski võimeline pimesi uskuma.

Püüdsin vene keelt purssides möödakäijatelt välja uurida, kus asub bussipark number kolm. Seigelnud vaheldumisi jalgsi ja linnatranspordiga, astusin lõpuks veendunud ilmel bussipargi number kolm valvuriputkasse.

Luugi eest mööda marssides tekkis siiski tõrge.

„Proopusk!“

Luba? Jäin lollil ilmel mutikesele otsa vahtima ja too – ilmselt nii-öelda vana tuttav – vangutas mõistvalt

pead:

„Eeh tõ! Opjat zabõl! Pjaanitsa poršiivi! Stupai, stupai!“

Ah et mina olen joodik ja unustan proopuski pidevalt koju? Korruga kuulsin tagantpoolt lähenevaid tuttavaid lohisevaid samme ja vaatasin üle õla. Isa! Siin!

„Sa küsisid ju endale vaba päeva!“ ütles isa, nagu oleksime alles eile lahku läinud. „Läksid Oljaga tülli või?“

„Sai, jah, pisut...“

„Pole hullu! Kui tahad, tule sõida minuga kaasa! Teen õlle välja!“

„Liaz“-tüüpi bussi ronides mõtlesin, et olen tüdinud korrutamast oma mälukaotusest. Püüdsin vähemalt isa sellest säästa.

„Kurat, sai eile pisut üle võetud, pea lõhub nagu oleks hammasrataste vahel.“

„Sa hoia oma Oljal rohkem silma peal! Ma saan aru, et ta on sul nagu hüppelauaks või nii, aga loll kah, kui küla rääkima hakkab...“

„Kurat, ta on nūmfomaan!“ nentisin.

Isa kõhatas veidralt nagu oleks kurku tõmmanud ja vaatas aknast välja.

„Eks ta, jah...“

Jupp aega sõitsime vaikides ja ma püüdsin mõistatada, kas isa on Oljaga maganud või ei ole. Mulle tundus miskipärast, et on.

„Ja ema?“ küsisin ettevaatlikult.

Isa jäi tõsiseks ja oleks äärepealt peatusest mööda pörutanud.

„Puhkuse ajal käime kindlasti ära! Viime lilli ja korrastame ka pisut.“

Mulle tuli kananahk ihule. Ema on surnud?!

„Kurat, see aeg läheb nii kiiresti, et... Kolm aastat juba vahele jäänud!“ ohkas isa.

Võtsin järgmises peatuses putkast õlle ja süvenesin linnaga tutvumisse. Ukraina suuruselt teine linn – Har-kov. Siiani nagu ehtne nõukogude suurlinn – sadade hektarite kaupa uusi elamurajoone, trammid, trollid, metroo. Miilitsad ja joodikud igal tänavanurgal.

Saabus lõpp-peatus ja isa küsis:

„Täna pulli teeme?“

„Nagu alati!“ olin päri.

Isa võttis mikrofoni, pani istumise alla ja saatis salongi korraliku käraka peeru.

„Koneetšnaja!“ ütles ta viisaka ja isegi malbe häälega mikrofoni ning tegi mulle silma:

„Hahhollidele see meeldib!“

Einoh, mõtlesin, kui nii, siis nii! Rüüpasin õllepära ära ja panin suitsu ette. Vigurivänt see paps, tuleb välja!

„Kes see viimane kavaler nüüd Oljal oligi?“ tegin näo, nagu oleks nime unustanud.

„Kolkat mõtled?“

„Ei-ei! See teine...“

„Serjoga?“

„Ei, see imeliku nimega...“

Isa pomises omaette kuus-seitse nime läbi ja siis lõi ta nägu särama:

„Tarass, Tarassik!“

„Jaa-jaa! See sittus ka nagu tõhk!“ tuletasin nagu muuseas meelde.

No nüüd olen küll sattunud... mõtlesin isa ülesloetud pikale nimekirjale.

Bussiaknale koputas raevukalt keegi vanamamma ja vehkis rusikaga. Isa keeras aknaklaasi alla ja kabiini

Järg raamatus...

Heiki Vilepi romaanid:

2010 – “Hirm”

2011 – “Saatusse mängud”

NB!

Kirjuta oma e-raamatu soov e-mailiga:

vilep@vilep.com

Või helista telefonil: 53488180

Heiki Vilep Facebook'is:

<https://www.facebook.com/heikivilep>

Sisukord

1. Kuni surm meid lahutab	3
2. Seitsekümmend kaks boksi	9
3. Ma peaksin nagu siin elama!	15
4. Võõrad kardinad	21
5. Kummeli tee	27
6. Tumepruunid silmad värvusid mustaks	33
7. Õhuke klaviatuur	39
8. Hull mis hull	45
9. Kollane liinibuss	51
10. Linnuteed meenutav udutriip	55
11. Otsi põhjust iseendast!	61
12. Läbi seebimullikile	67
13. Tõde on kusagil olemas	73
14. Tuul loopis pabereid	79
15. Kus me elame?	83
16. Laske mul ennast rahulikult surnuks juua!	89
17. Silmitsi matrjoonaga	95
18. Kordumatu folkloor	101
19. Vigu, mida ei saa parandada, on võimalikandeks anda	107
20. Kaitsmed hakkavad läbi põlema	111
21. Konnarefleks	117
22. Te pole kusagil käinud	123
23. Valetas, raisk!	127

24. Kurat, ma oleni päriselt sisse müüritud!	133
25. Minul omad teooriad, sinul omad!	139
26. Unistus	145
27. Tühjad kaustad	151
28. Keset koridori lebav julk	157
29. Appi! Inimesed surevad!	163
30. Oreool pähe ja kuu selga	167
31. See oligi see, mis pidi juhtuma	173
32. Hapu pohlamarjajook	179
Sisukord	184
Heiki Vilepi raamatud	186

Heiki Vilepi

raamatud

Täiskasvanutele

- 2001 – Luulekogu „Alateadvuse alla“
- 2006 – Luulekogu „Mind oli kaks“
- 2010 – Romaan „Hirm“
- 2011 – Romaan „Saatuse mängud“

Lastele

- 2002 – Lasteluulekogu „Tere“
- 2003 – Jutustus „Kapiukse kollid“
- 2003 – Lasteluulekogu „Minu laul“
- 2003 – Jutukogu „Lendav õunapuu“
- 2004 – Jutustus „Vaikuse hääled“
- 2004 – Jutustus „Jani seiklused Varjudemaal“
- 2005 – Lasteluulekogu „Tahaksin olla“
- 2005 – Jutukogu „Liisu“
- 2006 – Jutustus „Kapiukse kollid jälle platsis“
- 2006 – Jutukogu „Liisu liivaaugus“
- 2006 – Muinasjutt „Roosa printsess“

- 2007 – Jutukogu „Liisu leiutab küünlapuhuja“
2007 – Lasteluulekogu „Katus sõidab“
2007 – Lasteluulekogu „Padjasõda“
2008 – Jutukogu „Kurjajuurikas, Kitupunn ja Pugeja“
2008 – Ulmeromaan lastele „Horlok ja Ürgvärava võti“
2008 – Lasteluulekogu „Kellakägu“
2008 – Jutukogu „Une-Mati udujutud“
2009 – Lasteluulekogu „Habemega nali“
2009 – Muinasjutukogu „Nõiutud linn“
2009 – Jutustus „Kapiukse kollid planeedil X“
2010 – Juubelikogumik „50 juttu ja luuletust väikestele sõpradele“
2010 – Jutukogu „Liisu ja hullumaja puhvet“
2011 – Jutustus „Üle põhjatu kuristiku“

Tõlked

- 2009 – Jutukogu „Liisu“ vene keeles (tõlkinud B. Baljasnõi)
2010 – Romaan „Hirm“ vene keeles (tõlkinud B. Baljasnõi ja J. Baljasnaja)
2010 – Muinasjutt „Kadunud jõulud“ vene keeles (tõlkinud B. Baljasnõi ja J. Baljasnaja)

Tean, et seda on võimatu uskuda, aga Eve, proovi ainult korra! Proovi ainult üks kord elus mind uskuda!”

„Milleks?” vaatas Eve mulle täiesti kainena otsa. „Milleks?”

„Asi on selles, et iga kord, kui kirjutan Saatusese kirja, et soovin uut võimalust, viskab ta mu mingisse suvalisse ellu. Paistab, et ainult minu kirjutamisest on vähe.”

„Ja mis sa nüüd minult tahad? Et ma kirjutaksin saatusese kirja? Ma arvasin, et ainult mina olen ennast ära joonud. Haa! Mine tagasi hullumajja!”

„Eve, palun!” Otsisin taskust kortsunud paberraha ja viskasin lauale.

„Ma ei taha su raha,” ütles Eve korraga põlglikult. „Kao parem mu silmist! Ma tahan parmudega keppi teha. Neil läheb nii mõnusalt kaua.”

„Hea küll, ma kirjutan ise, kirjuta ainult alla!” Tõmbasin taskust paberinutsaku, silusin selle lahti ja kirjutasin:

*Kallis Saatus! Me mõlemad Evega tahame kõike parandada.
Anna meile võimalus!*

Ulatasin Evele pastaka.

„Nõme!” arvas Eve ja kirjutas kohmaka allkirja.

